

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr 11

Wilno, 1 listopada 1938 r.

Rok XV

PODZIĘKOWANIE.

W UBIEGŁYM 1937/38 R. SZKOLNYM NAUCZYCIELSTWO NASZEGO OKRĘGU W LICZBIE 2234 OSÓB OFIARNIE I WYDAJNIE PRACOWAŁO W 1641 ZESPOŁACH KURSÓW DLA PRZEDPOBOROWYCH, ZORGANIZOWANYCH W 1408 MIEJSCOWOŚCIACH.

ZA TĘ DOBROWOLNĄ, PODEJMOWANĄ Z POBUDEK IDEOWYCH, A NIEZMIERNIE CENNĄ I WAŻNĄ DLA PAŃSTWA PRACĘ, WSZYSTKIM JEJ UCZESTNIKOM WYRAŻAM GORĄCE PODZIĘKOWANIE.

Kurator Okręgu Szkolnego

M. B. GODECKI.

T R E Ś Ć

Poz.	str.	Poz.	str.
Podziękowanie	317	125. Wyjazdy służbowe okręgowych instruktorów matematyki i zajęć praktycznych w szkoln. powsz.	328
120. Regulamin egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym	318	126. Ruch służbowy	329
121. Udział młodzieży w uroczystościach i ogólnych akcjach społecznych	323	127. Komunikaty urzędowe	330
122. Radiowe audycje szkolne dla szkół powszechnych na r. szk. 1938/39	325	128. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA	337
123. Akcja zaopatrywania publicznych szkół powszechnych w pomoce naukowe	325	Prace piśmienne w nauczaniu szkolnym języków obcych nowożytnych	337
124. Powtórne egzaminy dojrzałości kandydatów, którzy nie złożyli egzaminu w końcu r. szk. 1937/38	328	Teatr szkolny	342
		Kronika	344
		Komunikaty nieurzędowe	347

120

ZARZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 2 lipca 1938 r. (Nr. II S-5308/38)

o regulaminie egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 10 sierpnia 1938 r., poz. 227).

§ 1. Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Świętosławski.*

Załącznik do zarządzenia Min. W. R.
i O. P. z dnia 2.VII.1938 r. (Nr II S-5308/38).

**Regulamin
egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym.**

§ 1. Egzamin według niniejszego regulaminu zdają uczniowie względnie uczennice klas drugich liceów ogólnokształcących państwowych oraz prywatnych, posiadających uprawnienia liceów państwowych, którzy spełnili warunek, wymieniony w ustępie drugim.

§ 2. Egzamin ma wykazać, czy uczeń osiągnął taki poziom wykształcenia i ogólnej dojrzałości umysłowej, jaki odpowiada wymaganiom programowym odpowiedniego wydziału liceum ogólnokształcącego oraz czy jest przygotowany do podjęcia studiów w szkołach wyższych.

§ 3. Egzaminy odbywają się w maju i w czerwcu, a dla uczniów szkół o ustroju semestralnym — nadto w lutym.

Terminy i miejsca egzaminów wyznaczają Kuratoria Okręgów Szkolnych.

§ 4. Do przeprowadzenia egzaminu Kurator Okręgu Szkolnego powołuje Państwowe Komisje Egzaminacyjne.

W skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej wchodzi członkowie:

a) przewodniczący(a) Komisji, powołany(a) przez Kuratora Okręgu Szkolnego;

b) dyrektor lub przełożona szkoły, której uczniowie (uczennice) zdają egzamin;

c) powołani przez Kuratora egzaminatorzy z tych przedmiotów, które wchodzi w skład egzaminu.

Kurator może powołać dyrektora względnie przełożoną danej szkoły na przewodniczącego Komisji lub powierzyć im przewodnictwo na egzaminach piśmiennych w zastępstwie przewodniczącego, może również powołać nauczycieli danej szkoły na egzaminatorów.

§ 5. W sprawach każdego ucznia głosują: przewodniczący, dyrektor szkoły, oraz egzaminatorzy z tych przedmiotów, z których uczeń zdaje egzamin bądź piśmienny, bądź ustny, bądź piśmienny i ustny.

Członkowie Komisji obowiązani są do brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, w wyjątkowych przypadkach powinni uzyskać zwolnienie od przewodniczącego.

Na posiedzeniach Komisji wszelkie uchwały zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

Członkowie Komisji obowiązani są do zachowania w bezwzględnej tajemnicy ocen oraz treści obrad Komisji. Do ogłoszenia wyników egzaminu upoważniony jest tylko przewodniczący Komisji.

§ 6. Do dnia 31 marca dyrekcje liceów przesyłają do Kuratorium Okręgu Szkolnego następujące dane, potrzebne do utworzenia Komisji Egzaminacyjnej dla uczniów ich szkół:

1) liczbę uczniów klasy II liceum — z zaznaczeniem jakiego wyboru przedmiotów dokonali w myśl § 10;

2) listę nauczycieli klasy II liceum z uwzględnieniem zmian nauczycieli, o ile zaszły w ciągu roku szkolnego;

3) po 6 tematów wypracowań piśmiennych z języka polskiego i z języka obcego, nowożytnego oddzielnie dla każdego wydziału, a nadto

po 3 tematy wypracowań piśmiennych z tych przedmiotów, które wejdą w skład egzaminu piśmiennego danego wydziału liceum.

Tematy z języka polskiego i z języków obcych nowożytnych powinny być zaczerpnięte bądź z materiału naukowego tych przedmiotów, bądź z materiału innych przedmiotów nauczania.

Tematy z języka łacińskiego powinny zawierać przeznaczony do tłumaczenia na język polski nieprzerabiany w szkole wyjątek z pism jednego z prozaików łacińskich, odpowiednio dobrany pod względem trudności, a nadto pytanie lub kilka pytań (w języku polskim), ściśle z danym wyjątkiem związanych.

Każdy z tematów z matematyki powinien zawierać dwa lub więcej zadań z zakresu materiału, przewidzianego dla danego wydziału liceum.

Każdy z tematów z fizyki powinien obejmować dwa lub więcej zagadnień, z których jedno mogą zawierać zastosowanie praw fizycznych, inne — pytania o charakterze teoretycznym.

Tematy proponowane przez szkołę powinny być zachowane w bezwzględnej tajemnicy.

§ 7. Kuratorium Okręgu Szkolnego po zapoznaniu się z nadesłanymi propozycjami, zatwierdza dla każdego wydziału każdej szkoły spośród nadesłanych — po 3 tematy z języka polskiego i z języków obcych nowożytnych, a po jednym z przedmiotów pozostałych. Kuratorium może przy tym zmienić nadesłane przez szkołę tematy, jak również może dać wspólne tematy egzaminacyjne dla niektórych względnie wszystkich wydziałów tego samego typu, mających egzaminy piśmienne w jednym terminie.

W razie zmiany tematów Kuratorium wyznacza je z ogólnie obowiązującego materiału programowego.

§ 8. Dopuszczeni do egzaminu uczniowie klasy II liceum w wyznaczonym przez dyrekcję czasie, a przed rozpoczęciem egzaminu, przedstawiają dowody wpłacenia należności za egzamin.

§ 9. Na tydzień przed rozpoczęciem egzaminu Rada Pedagogiczna, złożona z nauczycieli klasy II liceum, pod przewodnictwem dyrektora względnie przełożonej szkoły dopuszcza uczniów do egzaminu na podstawie ich rocznych

stopni. Najpóźniej następnego dnia dyrektor względnie przełożona szkoły zawiadamia o tym uczniów.

Uczeń jest dopuszczony do egzaminu dojrzałości, jeżeli posiada oceny roczne conajmniej dostateczne.

Uczeń, który nie został dopuszczony do egzaminu i występuje ze szkoły, otrzymuje zaświadczenie, że był uczniem klasy II liceum i że nie został dopuszczony do egzaminu. Może on zdawać egzamin ukończenia liceum w charakterze eksterna nie wcześniej niż po upływie roku.

§ 10. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego na wszystkich wydziałach liceum, a nadto:

na wydziale humanistycznym z języka obcego nowożytnego,

na wydziale klasycznym z języka łacińskiego,

na wydziale matematyczno-fizycznym z matematyki,

na wydziale przyrodniczym z fizyki.

Egzamin ustny obejmuje:

na wydziale humanistycznym:

religię,

język polski,

historię,

język łaciński

język obcy nowożytny

na wydziale klasycznym:

religię,

język polski,

historię,

język łaciński

język grecki,

na wydziale matematyczno-fizycznym:

religię,

matematykę,

fizykę z astronomią,

chemię;

na wydziale przyrodniczym:

religię,

biologię,

chemię,

geografię i geologię

fizykę z astronomią

do wyboru przez ucznia.

Prócz tego na każdym wydziale należy ucznia poddać egzaminowi ustnemu z tego przed-

miotu, z którego na egzaminie piśmiennym otrzymał ocenę niedostateczną.

Egzamin z religii odbywa się tylko wówczas, jeżeli nauka tego przedmiotu jest zorganizowana w danej szkole.

Na wniosek egzaminatora uczeń może być zwolniony od egzaminu z religii.

§ 11. Uczniowie, którzy uczęszczali do liceum z niepolskim językiem nauczania względnie do liceum z polskim i niepolskim językiem nauczania, zdają również egzamin piśmienny z tego języka na wszystkich wydziałach, a ustny tylko na wydziale humanistycznym. Dobór tematów (§ 6 i § 7) oraz egzamin piśmienny i ustny z tego przedmiotu odbywa się na tych samych zasadach, jak egzamin z języka polskiego. Uczniowie tych liceów nie zdają natomiast egzaminu piśmiennego z języka obcego nowożytnego na wydziale humanistycznym.

§ 12. Przed rozpoczęciem egzaminów piśmiennych Kuratorium przesyła ustalone tematy w zapieczętowanych i osobnych dla każdej szkoły i dla każdego przedmiotu kopertach Przewodniczącemu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, względnie w przypadku, o którym mowa w ustępie ostatnim § 4 — dyrektorowi szkoły.

§ 13. W dzień egzaminu piśmiennego, bezpośrednio przed jego rozpoczęciem, dyrektor szkoły otwiera kopertę, zawierającą tematy z przedmiotu, wyznaczonego na dany dzień, w obecności Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej i dyżurującego na egzaminie członka Komisji Egzaminacyjnej i ogłasza nadesłane tematy uczniom.

Każdy z uczniów wybiera jeden z trzech podyktowanych im tematów z języka polskiego i z języka obcego nowożytnego.

Uczniowie opracowują zadane im tematy w odpowiednio dobranej sali szkolnej pod kontrolą Przewodniczącego Komisji lub w jego zastępstwie dyrektora gimnazjum (§ 4) i jednego lub więcej wyznaczonych przez niego członków Komisji.

Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczają się pięć godzin, na wypracowanie z innych przedmiotów po 4 godziny, bez wliczania czasu, zużytego na podyktowanie uczniom tematów. Zdającym nie wolno przynosić ze sobą na egzamin papieru, ani pomocy naukowych

z wyjątkiem przyborów rysunkowych i tablic logarytmicznych na egzamin z matematyki i fizyki. Papier z pieczęcią szkoły otrzymują oni z rąk członków Komisji na samym egzaminie. Przed opuszczeniem sali powinni zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

Jeżeli uczeń podczas egzaminu korzysta z cudzej pomocy lub posługuje się niedozwolonymi środkami pomocniczymi, lub innym w tym pomaga, Przewodniczący Komisji powinien go skreślić z listy zdających. W wyjątkowych przypadkach Przewodniczący może go dopuścić do powtórnego egzaminu piśmiennego, przy czym nowy temat egzaminu wyznacza Przewodniczący Komisji w porozumieniu z egzaminatorami.

§ 14. Wypracowania egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Zaznacza on zalety i braki wypracowania, a umotywowaną ocenę wyraża jednym ze stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny. Błędy i ich rodzaj należy zaznaczyć na marginesie wypracowania. Ocenę ostateczną ustala Przewodniczący. Może on wystawić ocenę niezgodną z oceną egzaminatorów; zmianę powinien umotywować piśmiennie po ustalonej ocenie.

§ 15. Przed egzaminem ustnym Komisja Egzaminacyjna omawia i zestawia wyniki egzaminów piśmiennych poszczególnych uczniów.

Uczeń, który otrzymał co najmniej z dwu wypracowań egzaminu piśmiennego oceny niedostateczne, nie może być dopuszczony do egzaminu ustnego.

§ 16. Na egzamin ustny należy przygotować wykazy ocen, otrzymanych przez kandydatów w klasach I i II liceum, protokoły egzaminów sporządzone według załączonego wzoru z wpisanymi ocenami z egzaminu piśmiennego, wypracowania egzaminacyjne kandydatów, ich prace piśmienne, wykonane w ostatnim roku nauki szkolnej, oraz pomoce, potrzebne przy zdawaniu egzaminu.

§ 17. Ustny egzamin odbywa się w zasadzie wobec wszystkich członków Komisji.

Z danego przedmiotu egzaminuje powołany do tego członek Komisji. W razie potrzeby Przewodniczący wyznacza jego zastępcę spośród członków Komisji lub z poza niej. Inni członkowie Komisji mogą brać udział w egzaminowaniu za zgodą Przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

Egzamin ustny powinien zmierzać do zbadania stopnia rozwoju, wyrobienia umysłowego i zasadniczych wiadomości ucznia z zakresu przewidzianego programem danego przedmiotu na odnośnym wydziale.

Egzamin ustny jednego ucznia ze wszystkich przedmiotów powinien odbyć się w ciągu jednego dnia.

Czas trwania egzaminu ustnego jednego ucznia z jednego przedmiotu nie powinien przekraczać 30 minut, bez wliczenia czasu, który Komisja może dać uczniowi na przygotowanie odpowiedzi.

Ocenę odpowiedzi ustnej z każdego przedmiotu ustala Komisja Egzaminacyjna po wysłuchaniu opinii egzaminatora z danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni, wymienionych w § 14.

§ 18. Ocenę ostateczną ustala Komisja Egzaminacyjna na podstawie:

- 1) wyniku egzaminu piśmiennego,
- 2) wyniku egzaminu ustnego,
- 3) postępów w ciągu pobytu ucznia w liceum,
- 4) ogólnej opinii członków Komisji o jego poziomie wykształcenia i dojrzałości umysłowej.

Oceny te wyraża Komisja za pomocą czterech stopni, wymienionych w § 14.

Uczeń zdał egzamin dojrzałości, jeżeli ze wszystkich przedmiotów otrzymał oceny nie niższe od dostatecznych.

Uchwale Komisji o wyniku egzaminu może sprzeciwić się Przewodniczący Komisji. Wówczas sprawa podlega decyzji Kuratorium.

Po zakończeniu narady i podpisaniu protokołu egzaminów przez członków Komisji Przewodniczący ogłasza uczniom ostateczny wynik egzaminu.

§ 19. Kto zdał egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym, otrzymuje świadectwo dojrzałości liceum ogólnokształcącego. Świadectwo dojrzałości podpisują wszyscy członkowie Komisji. Świadectwo takie zaopatrjuje dyrekcja liceum państwowego swoją pieczęcią, świadectwo zaś uzyskane przed Komisją w liceum prywatnym — zaopatrjuje Kuratorium swoją pieczęcią.

§ 20. Odstąpienie od egzaminu w jakiegokolwiek jego części lub niestawienie się na egzamin powoduje skreślenie ucznia z listy zdających, o ile nie poda on ważnych, usprawiedliwiających okoliczności. W ostatnim przypadku Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorium Okręgu Szkolnego, rozstrzyga o możliwości ponownego zdawania egzaminu w tym samym okresie egzaminów.

§ 21. Uczeń, który nie zdał egzaminu i szkołę opuścił, może zdawać egzamin tego samego rodzaju z tych samych przedmiotów w zasadzie w tej samej szkole najwcześniej w następnym normalnym okresie egzaminów, nie później jednak, niż przed upływem dwóch i pół lat, a jako ekstern — po upływie pół roku (§ 9).

Egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym można zdawać w charakterze ucznia tylko dwa razy.

Uczeń, który nie zdał egzaminu i szkołę opuszcza, otrzymuje zaświadczenie, że do egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym został dopuszczony i że tego egzaminu nie zdał.

§ 22. Z czynności Komisji a także z jej posiedzeń oraz z egzaminów piśmiennych i ustnych spisuje się protokoły, które podpisują członkowie Komisji.

Do protokółów tych dołącza się protokół posiedzenia Rady Pedagogicznej w sprawie dopuszczenia uczniów klasy II do egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym.

Wszystkie powyższe dokumenty przechowuje szkoła w swoim archiwum. Wypracowania piśmienne mogą być zniszczone po upływie dwóch lat od terminu zdawania egzaminu.

W razie zamknięcia szkoły należy dokumenty te przekazać Kuratorium.

§ 23. Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej pobierają za pracę w Komisji wynagrodzenie w wysokości, oznaczonej przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 24. Przeprowadzanie egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym według zasad odmiennych od ustalonych w niniejszym regulaminie może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

P R O T O K Ó Ł

egzaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym

Nr.....

(wypełnia dyrektor szkoły)

Nazwisko

Imię

Urodzon dnia roku

w powiatu

Wyznania

Miejsce stałego zamieszkania

Zdaje egzamin według programu wydziału

Zdaje egzamin po raz

Do egzaminu ustnego wybiera przedmiot nauczania

Podpis Przewodniczącego Państwowej
Komisji Egzaminacyjnej:

lub jego zastępcy:

Protokół egzaminów ustnych.

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi
Religia		
Język polski		
Język łaciński		
i t. d.		
i t. d.		

Przewodniczący Państwowej Komisji
Egzaminacyjnej:

U w a g i:

Zestawienie ocen.

Przedmioty egzaminu	Religia	Język polski	Język	Język niem.	i t. d.	i t. d.	i t. d.
Oceny roczne z kl. I liceum							
Oceny roczne z kl. II liceum							
Egzamin piśmienny							
<u>Egzamin ustny</u> Ocena ostateczna							

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

..... zdał..... egzamin..... dojrzałości w liceum ogólnokształcącym

Przewodniczący Państwowej Komisji
Egzaminacyjnej:

Członkowie Państwowej Komisji
Egzaminacyjnej:

*

121

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

—o—
Warszawa

O K Ó L N I K Nr 53

z dnia 21 września 1938 r. (II W-6498/38)

w sprawie udziału młodzieży w uroczystościach
i ogólnych akcjach społecznych.

Obserwacja życia szkolnego w ostatnich latach nasuwa uzasadnione obawy, że młodzież szkolna bywa zbyt często odrywana od obowiązkowych zajęć szkolnych. Dzieje się to prze-

ważnie z powodu uroczystości publicznych, rewi, pochodów, zbiórek itp., w których młodzież uczestniczy często wyłącznie w charakterze pośrednim i biernym. Wpływa to ujemnie na normalny tok pracy szkolnej a nie daje odpowiednich pod względem wychowawczym wyników.

Przypominając dotychczasowe zarządzenia regulujące sprawę udziału młodzieży w uroczystościach publicznych (okólnik nr 72 z 29 maja 1934 r. i nr 124 z dn. 30 listopada 1936 r.) uważam za stosowne podkreślić w sposób kategoryczny potrzebę jak najskrupulatniejszego wykorzystania czasu przeznaczanego na naukę szkolną i inne obowiązkowe zajęcia oraz zwrócenia uwagi na konieczność oszczędzania sił młodzieży i czasu pozostającego do jej dyspozycji.

I. Przy planowaniu wystąpień zewnętrznych należy bezwarunkowo brać w rachubę wiek młodzieży, jej możliwości fizyczne, zdrowie oraz porę roku i warunki atmosferyczne, a zaniechać bezwzględnie wystąpień, o ile miałyby oddziaływać niekorzystnie na młodzież.

Zarazem podkreślam, że w wystąpieniach zewnętrznych, w których szkoła bierze udział oficjalnie, uczestnicząca w wystąpieniu młodzież szkoły obowiązana jest pojawić się jako zespół szkolny. Nie należy zatem przydzielać młodzieży do zespołów różnych organizacji. Wyjątek stanowią hufce szkolne, które mogą występować samodzielnie w przypadkach przewidzianych niniejszym zarządzeniem względnie specjalnymi przepisami.

Dyrektorzy i Kierownicy szkół mogą udzielać zezwolenia na wystąpienia młodzieży w czasie uroczystości szkolnych organizacji np. Harcerstwa, Organizacji Przysposobienia Wojsk. Kobiet do Obrony Kraju itp. w szeregach tych organizacji tylko w porze wolnej od obowiązującej nauki szkolnej.

II. Uroczystości związane z dniem:

11 listopada — Święto Niepodległości (w wystąpieniach zewnętrznych może brać udział tylko młodzież klas starszych);

1 lutego — Dzień Imienin Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego;

18 marca — Dzień Imienin Marszałka Polski Edwarda Rydza Śmigłego (zbiórka uroczysta hufców szkolnych);

19 marca — Dzień Imienin Pierwszego Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego (nabożeństwo żałobne);

3 maja — Święto narodowe;

12 maja — Rocznica śmierci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, powinny być stale i corocznie obchodzone w sposób uroczysty, niezależnie od ukazania się w tej sprawie specjalnych zarządzeń.

III. W pracy wewnętrznej szkoły należy wysunąć jako zasadę, aby zagadnienia i tematy o charakterze wychowawczym, rozwijane i propagowane poza szkołą przez organizacje starszego społeczeństwa były w szkole uwzględniane w miarę możliwości w związku z realizowaniem obowiązującego programu nauki, a nie stanowiły okazji do specjalnych uroczystości, odrywających ogół młodzieży od zajęć

szkolnych. Przy wyborze tych zagadnień i tematów należy uwzględniać zwłaszcza te spośród nich, które dają wybitne wyniki społeczne i mają charakter działań użyteczności publicznej, a więc np.:

Współpraca z armią.

Sprawy obrony przeciwlotniczej i lotnictwa.

Propaganda morza i kolonii.

Ochrona przyrody. (Opieka nad zwierzętami).

Opieka nad zdrowiem i higieną ludności.

Pomoc szkolnictwu powszechnemu.

Pomoc Polakom zagranicą.

Akcja oszczędnościowa i spółdzielcza.

Pomoc zimowa.

Zagadnienia i tematy wychowawcze realizuje szkoła także przez udział młodzieży w organizacjach szkolnych. W pracy organizacji szkolnych należy jednak również konsekwentnie i bezwzględnie dążyć do ograniczenia ilości podejmowanych imprez i przedsięwzięć młodzieży na rzecz ich jakościowego przygotowania oraz wpływać na nadawanie im charakteru akcji społecznie pożytecznych, a nie efektownych i popisowych uroczystości. Należy przy tym liczyć się z możliwością łączenia różnych grup młodzieży w wykonywaniu pewnych prac dla uniknięcia zbyt licznych imprez urządzanych przez każdą grupę z osobna. Ponadto dążyć należy do takiego układu prac młodzieży, by powodował on czynny udział coraz to innych grup i jednostek bez nadmiernego przeciążania tych samych zespołów bądź osób. Niejednokrotnie będzie można zaznajomić młodzież z ważniejszymi akcjami społecznymi drogą krótkiego przemówienia dyrektora (kierownika) lub nauczyciela do młodzieży całej szkoły, przez artykuły w ścienne gazetkach szkolnych, wywieszanie haseł, organizację małej wystawy itp.

IV. W związku z powyższym należy poddać rewizji podejmowanie wspomnianych prac i zagadnień oraz dokonać ich wyboru w ściśle ograniczonym zakresie, mając na uwadze pewną ich okresowość. Jeśli np. w danym roku poświęcono szczególną uwagę pewnej akcji, w roku następnym można zająć się organizowaniem akcji w innym zakresie.

Minister:

(—) W. Świętosławski.

122

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

—o—
Warszawa

O K Ó L N I K Nr 43

z dnia 1 września 1938 r. (II Pr-7393/38)

**w sprawie radiowych audycji szkolnych dla szkół
powszechnych na rok szkolny 1938/39.**

W roku szkolnym 1938/39 Polskie Radio podobnie jak w roku 1937/38 organizuje radiowe audycje szkolne. Audycje te mają służyć nauczycielstwu jako pomoc w pracy wychowawczej i dydaktycznej. To też decyzja co do wyboru audycji i słuchania ich w pewnej klasie należy całkowicie do nauczyciela, który najlepiej się może orientować, jaka audycja będzie mu przydatna w pracy szkolnej z danym zespołem młodzieży w danym momencie.

Radiowe audycje szkolne dzielą się na audycje poranne i południowe.

1. Audycje poranne o charakterze rozrywkowo-wychowawczym i aktualno-informacyjnym odbywać się będą podobnie jak w roku 1937/38 codziennie o godz. 8.00—8.10.

Audycje te przeznaczone są dla dzieci, począwszy od III klasy wzwyż.

Na końcu każdej audycji porannej zapowiadany będzie tytuł audycji na dzień następny i wskazywany stopień jej trudności.

2. Audycje południowe o charakterze bardziej dydaktycznym nawiązujące niejednokrotnie do programów nauczania odbywać się będą codziennie o godz. 11.00 — 11.25 wzgl. 11.00—11.15.

Program tygodniowy audycji południowych obejmować będzie następujące rodzaje audycji: poniedziałek — pogadanka dla dzieci młodszych, wtorek — pogadanka dla dzieci starszych, środa — słuchowisko dla dzieci młodszych, czwartek — poranki muzyczne, piątek — słuchowisko dla dzieci starszych, sobota — „Śpiewajmy piosenki“.

Dla ułatwienia nauczycielom korzystania z audycji Polskie Radio wydało broszurę p. t. Radio w szkole. Audycje dla szkół powszechnych wrzesień 1938 — czerwiec 1939, która za-

wiera w chronologicznym porządku spis audycji wraz z krótkim ich streszczeniem i wskazaniem wieku dzieci, dla których poszczególne audycje są przeznaczone. Broszury te otrzymają bezpłatnie wszystkie szkoły powszechne zaopatrzone w odbiorniki radiowe.

Podsekretarz stanu:

(—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

*

123

KURATOR OKRĘGU
SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO
w Wilnie

O K Ó L N I K Nr XX

z dnia 24 października 1938 r. Nr I-37571/38

**w sprawie akcji zaopatrywania publicznych szkół
powszechnych w pomoce naukowe.**

Kuratorium Okręgu Szkolnego wspólnie z Komitetem Okręgowym T. P. B. P. S. P. w Wilnie organizuje z początkiem roku szkolnego 1938/39 na czas ośmiu lat obliczoną akcję zaopatrzenia szkół powszechnych w pomoce naukowe. Akcję tę opiera się o zainteresowane czynniki: a) społeczno-obywatelskie, b) samorządowe i c) administracji szkolnej.

W tym celu tworzy się przy Komitecie Okręgowym T. P. B. P. S. P. w Wilnie specjalny fundusz pomocy naukowych.

Fundusz ten powstaje:

- 1) z dotacji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wysokości rocznej około 40.000 zł
- 2) z zasiłku od Komitetu Okręgowego T-wa P. B. P. S. P. w Wilnie w wysokości rocznej około 40.000 zł
- 3) z wkładów od publicznych szkół powszechnych, uzyskiwanych drogą imprez szkolnych i dotacji Komitetów Rodzicielskich, licząc od szkoły I st. o 1 nauczycielu przeciętnie od 5 do 10 zł rocznie, od szkoły I st. o 2 nauczycielach — 15 zł rocznie, od szkoły II st. o 3 i 4 nauczy-

cielach — 25 zł rocznie, od szkoły III st. o 5 nauczycielach — 40 zł rocznie, od szkoły II st. o 6 i więcej nauczycielach — 60 do 100 zł rocznie, co wyniesie w Okręgu rocznie około 50.000 zł

- 4) z zasiłków od Samorządu terytorialnego (Zarządów Gmin, Wydziałów Powiatowych) w rocznej wysokości około . . . 20.000 zł
Ogółem rocznie około 150.000 zł

Na funduszu o powyższej wysokości opiera się następujący, ośmioletni, plan zaopatrzenia szkół powszechnych w Okręgu w pomoce naukowe:

W 1-y m roku 1938/39 dostarczone będą szkołom:

- a) mapy fizyczne Polski;
- b) mapy fizyczne Europy;
- c) mapy świata (planigloby: półkule wschodnia i zachodnia);
- d) pomoce do nauki ćwiczeń cielesnych (pomoce do nauki ćwiczeń cielesnych będą dostarczane w pierwszych 4-ch latach akcji w formie premiowania tych szkół I st., które się wyróżniły dodatnio w urządzaniu boisk szkolnych i wytwarzaniu pomocy naukowych do ćwiczeń cielesnych, we własnym zakresie;
- e) biblioteki uczniowskie;

W 2-gim roku 1939/40:

- a) mapy województw;
- b) obrazy do nauki jęz. polskiego i historii;
- c) komplet narzędzi do wykonywania drobniejszych pomocy lekcyjnych;
- d) biblioteki uczniowskie;

W 3-cim roku 1940/41:

- a) obrazy do nauki geografii;
- b) globusy;
- c) obrazy do nauki przyrody żywej i nieożywionej;
- d) biblioteki uczniowskie;

W 4-y m roku 1941/42:

- a) przyrządy do nauczania arytmetyki z geometrią;
- b) narzędzia do zajęć praktycznych;
- c) biblioteki uczniowskie;

W 5-tym roku 1942/43:

- a) narzędzia do zajęć praktycznych (dalsza seria);
- b) pomoce do nauki ćwiczeń cielesnych;
- c) biblioteki uczniowskie;

W 6-tym roku 1943/44:

- a) przyrządy do nauki przyrody nieożywionej;
- b) pomoce do nauki ćwiczeń cielesnych;
- c) biblioteki uczniowskie;

W 7-y m roku 1944/45:

- a) przyrządy do nauki przyrody nieożywionej (dalsza seria);
- b) pomoce do nauczania przyrody żywej z szczególnym uwzględnieniem nauki o człowieku i o higienie;
- c) biblioteki uczniowskie;

W 8-y m roku 1945/46:

- a) pomoce do prowadzenia organizacyj uczniowskich: drużyn harcerskich, Kół P. C. K., L. O. P. P. i L. M. K.;
- b) uzupełnienie map, obrazów, przyrządów itp.

Pracę ustalającą wymogi wytwórcze i dydaktyczne zarówno pomocy jednostkowych jak i kompletowych prowadzić będą w Kuratorium specjalne komisje, złożone z trzech przedstawicieli nadzoru szkolnego I i II instancji, z trzech kierowników szkół i nauczycieli-fachowców.

Opracowane przez Komisje komplety pomocy naukowych dla szkół wszystkich stopni będą publikowane w Dzienniku Urzędowym Kuratorium.

Pomoce przypadające na dany rok szkolny będą zasadniczo dostarczane szkołom z końcem m-ca sierpnia poprzedniego roku szkolnego oraz w ciągu m-ca września danego roku szkolnego.

Uskutecznione przez szkoły i gminy wkłady pieniężne na omawianą akcję wrócą do szkół w formie pomocy naukowych, ze znaczną nadwyżką, którą zapewnia coroczny zasiłek Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz coroczna dotacja ze strony Komitetu Okręgowego T. P. B. P. S. P. w Wilnie.

Zachęcając kierownictwa szkół do żywego udziału w akcji zaopatrywania szkół w pomoce naukowe, ustaliam następujące zasady postępowania:

1) Szkoła — biorąca udział w akcji przesyła w terminie do dnia 30.XI każdego roku do inspektoratu szkolnego zapotrzebowanie na ten rodzaj pomocy, który w/g planu akcji ma być dostarczany w następnym roku szkolnym;

2) szkoła ustala na posiedzeniu Rady Pedagogicznej formę i sposoby zainteresowania akcją miejscowych czynników Samorządu terytorialnego i szkolnego oraz Komitetu Rodzicielskiego (odpowiednie pismo do P. P. Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Zarządów Gmin będą wysłane przez Komitet Okręgowy T. P. B. P. S. P. w Wilnie). W szczególności wyjednywa szkoła dla siebie odpowiednią kwotę pieniężną w Komitecie Rodzicielskim, jako datka na pomoce naukowe;

3) kierownictwo szkoły wypełnia deklarację w/g załączonego do niniejszego okólnika wzoru i przysyła ją do dnia 30 listopada b. r. do inspektoratu szkolnego swego Obwodu;

4) szkoła przestrzega ściśle, by zdeklarowana kwota była wpłacona przy pomocy blankietu nadawczego na konto w P. K. O. Nr 144200 dla Komitetu Okręgowego T. P. B. P. S. P. w Wilnie, z wyraźnym zaznaczeniem na blankiecie: „wkład na pomoce naukowe“, oraz

z dokładnym wymienieniem nazwy szkoły, miejscowości, gminy, powiatu i poczty;

5) przesyłkę zdeklarowanej kwoty uskutecznia szkoła jednorazowo lub ratami do dnia 1 maja każdego roku.

6) szkoła zaopatrzona już w pomoce naukowe na tyle, że samodzielnym wysiłkiem dojdzie w krótszym czasie do zaspokojenia braków w dziedzinie pomocy naukowych, niż by to osiągnęła w drodze udziału w omawianej akcji, nie powinna zaprzestawać prowadzonego już we własnym zakresie zaopatrywania się w pomoce naukowe. Szkoła taka nie ma potrzeby przystępować do akcji podejmowanej przez Kuratorium.

P. P. Kierownicy i Rady Pedagogiczne szkół zatroszczą się zawczasu o należyte zabezpieczenie pomocy naukowych przed zniszczeniem, z powodu nieodpowiedniego przechowywania i wyzyskają w tym celu materiał instrukcyjny zawarty w publikacji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z roku 1937 p. t. „Publiczne szkoły powszechne I stopnia. — Teren, budynki, sprzęty“.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) M. B. Godecki.

Załącznik do okólnika
Kuratora Okręgu Szkolnego
Wileńskiego z dn. 24.X.1938 r.
Nr I-37571/38.

kl. Publiczna Szkoła Powszechna
(o.....nauczycielach)

w

gmina

powiat

poczta

DEKLARACJA

Publiczna szkoła powszechna w..... deklaruje wziąć udział w akcji zaopatrywania szkół powszechnych w pomoce naukowe i wpłacać rocznie na pomoce naukowe kwotę około..... zł (słownie..... zł) w tych latach, w których szkoła pragnie otrzymać przewidziane w planie na dany rok szkolny pomoce naukowe.

Wymieniona kwota będzie wpłacana do Zarządu Okręgowego Towarzystwa Pop. Bud. Publ. Szk. Powszechnych w Wilnie blankietem nadawczym na konto w P. K. O. Nr 144200 najpóźniej do dnia 1 maja każdego roku.

W.....dn.....193 r.

Pieczęć szkolna:

Kierownik szkoły:

124

OKÓLNIK Nr XXI**Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego**

z dnia 24 października 1938 r., Nr II-36955/38

do PP. Dyrektorów gimnazjów ogólnokształcących w Okręgu**w sprawie powtórnego egzaminu dojrzałości kandydatów, którzy nie złożyli egzaminu w końcu r. szk. 1937/38.**

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 12.X.1938 r. Nr II S-8732/38 powiadamiam, że:

1) Kandydaci, którzy nie złożyli egzaminu zwyczajnego względnie rozszerzonego w końcu roku szkolnego 1937/38 i którzy mają przystąpić do powtórnego egzaminu dojrzałości w terminie zimowym (styczeń-luty), winni wnieść podania do Kuratorium. Kuratorium, zorientowawszy się w ilości zgłoszonych kandydatów, organizuje komisje egzaminacyjne w tych miejscowościach, w których uczniowie uczęszczali do szkoły lub w których mieszkają obecnie, o ile są w nich państwowe zakłady średnie, a zgłosi się odpowiednia liczba kandydatów z danej miejscowości względnie okolicy.

2) Opłaty za egzamin należy pobierać według norm, wskazanych w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 35 z dn. 14.VII.1938 r. (Nr I R-4440/38 o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8, poz. 251, Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr 8—9 z 1938 r., poz. 93).

3) Komisje Egzaminacyjne pobierają wynagrodzenie według obowiązujących przepisów.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *M. B. Godecki.*

*

125

ZARZĄDZENIE Nr 156**Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego**

z dnia 26 października 1938 r. Nr I-38474/38 r.

w sprawie wyjazdów służbowych okręgowych instruktorów matematyki i zajęć praktycznych w szkolnictwie powszechnym.

W bieżącym roku szkolnym obowiązki okręgowego instruktora matematyki będzie nadal pełnił p. Wacław Borowski, obowiązki okręgo-

wej instruktorki zajęć praktycznych powierzono zostały p. Hannie Wierusz-Kowalskiej.

Instruktorzy odwiedzą w ciągu roku szkolnego wszystkie obwody, poświęcając na każdy z nich od 3 do 4 dni. Praca instruktorów polegać będzie na zwiedzeniu kilku szkół w przeciągu dwóch lub trzech dni i na urządzeniu w jednym, względnie dwóch punktach obwodu konferencji z zainteresowanym nauczycielstwem.

Wyboru szkół, w których mają się odbywać konferencje, dokonywuje Pan Inspektor, wyznaczając na nie, zależnie od miejscowych warunków, godziny przed- lub popołudniowe. Winno być zasadą, że konferencja rozpoczyna się lekcją pokazową, przeprowadzoną przez okręgowego instruktora. Obecność nauczycieli na konferencji jest dobrowolna. Przybywający na konferencję nauczyciele winni mieć przygotowane, najlepiej na kartkach, pytania, dotyczące trudności w realizowaniu programu, organizacji pracy i w metodzie nauczania.

Nauczycielstwo winno być zorientowane, że rola instruktorów jest wyłącznie doradcza, oraz że instruktorowie w żaden sposób nie wpływają na ocenę pracy nauczycieli.

Terminy wyjazdów okręgowych instruktorów podaje następująca tabela:

Terminy wyjazdów okręgowego instruktora matematyki w roku 1938/39	Terminy wyjazdów okręgowej instruktorki zajęć praktycznych w roku 1938/39
17.X—19.X Braśław	10.X—12.X Wilno pow.
24.X—26.X Lida	17.X—19.X Nowogródek
7.XI—9.XI Wilno pow.	7.XI—9.XI Baranowicze
14.XI—16.XI Grodno	21.XI—23.XI Wilejka
21.XI—23.XI Wołkowysk	5.XII—7.XII Grodno
28.XI—30.XI Świąciany	12.XII—14.XII Świąciany
5.XII—7.XII Oszmiana	16.I—18.I Głębokie
12.XII—14.XII Nieśwież	23.I—25.I Oszmiana
16.I—18.I Postawy	6.II—8.II Mołodeczno
23.I—24.I Wilejka	20.II—21.II Lida
6.II—8.II Baranowicze	6.III—8.III Stołpce
13.II—15.II Suwałki	9.III—11.III Nieśwież
20.II—21.II Nowogródek	20.III—22.III Postawy
6.III—8.III Słonim	17.IV—19.IV Słonim
13.III—15.III Szczuczyn	24.IV—26.IV Wołkowysk
20.III—22.III Wołożyn	8.V—10.V Suwałki
27.III—29.III Lida	11.V—13.V Augustów
17.IV—19.IV Grodno	22.V—24.V Braśław
24.IV—26.VI Głębokie	
8.V—10.V Nieśwież	
15.V—17.V Mołodeczno	
22.V—24.V Stołpce	
5.VI—7.VI Augustów	

Jeżeli podane terminy z jakichkolwiek powodów nie odpowiadają któremuś z obwodów szkolnych, należy jak najprędzej porozumieć się w tej sprawie bezpośrednio z właściwym instruktorem okręgowym.

O powtórnych swoich wyjazdach do niektórych obwodów będą pp. instruktorowie zawiadamiali Inspektoraty specjalnymi pismami.

Zapytania na piśmie, odnoszące się do realizacji programów zajęć praktycznych i matematyki, mogą być kierowane na ręce okręgowej instruktorki p. Hanny Wierusz-Kowalskiej, względnie okręgowego instruktora p. Wacława Borowskiego do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Wilnie, Wolana 10.

P. P. instruktorowie przyjmują osobiście interesantów w piątki od godz. 13 do 15 w Kuratorium Okr. Szkolnego Wileńskiego w Wydziale Szkół Powszechnych. Po przyjeździe do każdego obwodu szkolnego instruktorowie będą przyjmowali w godzinach popołudniowych zgłaszających się indywidualnie o poradę nauczycieli.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *M. B. Godecki.*

*

126

RUCH SŁUŻBOWY.

Kuratorium.

Po przeniesieniu do Ministerstwa W. R. i O. P. Naczelnika Bąbińskiego Stefana — p. o. Naczelnika Wydziału Szkół Powszechnych w Kuratorium O.S. Wil. objął Gryglewski Wiktor, wizytator szkół.

Po zgonie Naczelnika Wydziału ś. p. inż. Gordziałkowskiego Włodzimierza, — p.o. Naczelnika Wydziału Szkół Zawodowych w Kuratorium O. S. Wil. objął inż. Nieciejowski Eugeniusz, wizytator szkół.

Powrócił z urlopu, udzielonego na czas piastowania mandatu senatorskiego, Młodkowski Tadeusz, wizytator szkół.

Po odejściu do Kuratorium O. S. Lwowskiego kierownika Oddziału O. P. Dracza Jana — p. o. kierownikiem Oddziału O. P. w

Kuratorium O. S. Wil. został Drażkowski Władysław, dotychczasowy instruktor O. P. w Kuratorium O. S. Wil.

Niessner Henryk, p. o. inspektora szkolnego w Nowogródku, został przeniesiony na stanowisko referendarza z powierzeniem obowiązków wizytatora w Kuratorium O. S. Wil.

Na stanowisko instruktorów oświaty pozaszkolnej w Kuratorium O. S. Wil. zostali przeniesieni: Aluchna Edward oraz Hordyński Kazimierz.

Kordowicz Wiktor, p. o. instruktora O. P. w Kuratorium O. S. Wil., odszedł na własną prośbę na stanowisko nauczyciela publ. szkoły powszechnej w Wilnie.

Nauczycielce publ. szkoły powszechnej w Wilnie Wierusz-Kowalskiej Hannie powierzono p.o. instruktorki zajęć praktycznych dla szkół powszechnych.

Inspektoraty szkolne.

Mianowania.

Chłosta Jan, profesor szk. powsz., zamianowany prowiz. podinspektorem szkolnym w Wołkowysku z dniem 1.X.1938 r.

Inż. Jelec Feliks, kontraktowy podinspektor, zamianowany prowizorycznym podinspektorem szkolnym w Święcianach z dniem 1.IX.1938 r.

Opuchowski, nauczyciel publ. szk. powsz., zamianowany prowiz. podinspektorem szkolnym w Postawach z dniem 1.X.1938 r.

Piławski Leon, nauczyciel publ. szk. powsz. zamianowany prowiz. podinspektorem szkolnym w Lidzie z dniem 1.IX.1938 r.

Przeniesienia.

Baran Piotr, prowiz. podinsp. szk. w Lidzie, na stanowisko kierownika p. szk. p. w Trokach z dniem 1.VIII.1938 r.

Gawęcki Mieczysław, prowiz. podinspektor szkolny p. o. inspektora szkolnego w Wilnie, na stanowisko dyrektora p. liceum pedag. w Solcu n. Wisłą z dniem 1.VIII.1938 r.

H o r o c h Władysław, prow. podinspektor szkolny w Wołkowysku, na stanowisko prow. podinspektora szkolnego w Nieświeżu z dniem 1.VIII.1938 r.

J a k o b s c h e Jan, podinsp. szkolny w Baranowiczach, na stanowisko podinspektora szkolnego z pełnieniem obowiązków inspektora szkolnego w Postawach z dniem 1.X.1938 r.

L i p i ń s k i Jan, podinspektor szkolny w Postawach, na stanowisko podinspektora szkolnego w Rawie Ruskiej, z dniem 1.IX.1938 r.

R a d y s k i Włodzimierz, prowiz. inspektor szkolny w Postawach, na stanowisko prow. inspektora szkolnego do Nowogródka z dniem 1.X.1938 r.

S z c z e r b i c k i Edward, inspektor szkolny w Nieświeżu, na stanowisko inspektora szkolnego w Wilnie z dniem 1.VIII.1938 r.

B e r e s e w i c z Aleksander, nauczyciel szkoły powsz. w Suwałkach na stanowisko p. o. obwodowego instruktora O. P. w Suwałkach od 1.IX.1938 r.

K l a r Jan, prowiz. kancelista Inspektoratu Szkolnego w Głębokiem, na stanowisko kancelisty do Inspektoratu Szkolnego w Oszmianie z dniem 1.VIII.1938 r.

*

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

H e j b o w i c z o w i Antoniemu, nauczycielowi Państw. Gimnazjum w Nowej Wilejce powierzono p. o. dyrektora tegoż gimnazjum od 1.IX r. b.;

S z c z e s n e j Felicji, nauczycielce Państw. Liceum i Gimnazjum im. M. Konopnickiej w Suwałkach — p. o. dyrektorki tegoż Liceum i Gimnazjum, powierzono z dniem 20.X.rb.;

T y r c e Janowi, nauczycielowi Państw. Liceum i Gimnazjum im. Grzegorza Piramowicza w Dziśnie od 1.IX rb. powierzono p. o. dyrektora tegoż zakładu;

K o w a l e w i c z o w i Bazylemu, nauczycielowi Państw. Liceum i Gimnazjum im. A. Mickiewicza, Filja Białoruska w Wilnie, od dnia 1.IX.38 r. powierzono p. o. kierownika filii.

Zmarli.

R o p e l e w s k a Maria, dyrektorka Państw. Liceum i Gimnazjum im. M. Konopnickiej w Suwałkach, w dniu 5.X.1938 r.

A n d r u s z k i e w i c z o w a Julia, sekretarz rachunkowy w Kuratorium O. S. Wil., w dniu 5.VIII.1938 r.

*

127

KOMUNIKATY URZĘDOWE.

Państwowe Komisje Egzaminacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Na podstawie § 3 zarządzenia Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 14/XII.1928 r. (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 1 z 1929 r. poz. 3) Pan Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego ustanowił na okres trzyletni od dnia 1/IX.1938 r. do dnia 31.VIII.1941 r. Państwowe Komisje Egzaminacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych:

1) dla obwodu szkolnego słonimskiego i baranowickiego z siedzibą Komisji w Słonimie — w nast. składzie: prezes — p. Józef Krukowski — Dyrektor Państwowego Gimnazjum w Słonimie, zastępca prezesa — p. Baltazar Stawowy — Inspektor Szkolny w Baranowiczach, zastępca prezesa — p. Stanisław Chruściel — Inspektor Szkolny w Słonimie.

Członkowie: p. Kazimierz Olechowski — Podinspektor Szkolny w Słonimie, p. Stanisław Krawczenko — p. o. kierownika publ. szkoły powszechnej w Słonimie, p. Stanisław Majewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Słonimie, p. Roman Duś, p. o. kierownika, publ. szkoły powszechnej w Hołynce obw. słonimskiego, p. Bolesław Ślęzak — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Porzeczu, obw. słonimskiego, p. Jan Reissing — p.o. kierownika publ. szkoły powszechnej w Kozłowszczyźnie, obw. słonimsk., p. Czesław Ożarzewski — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Słonimie, p. Antoni Markowski — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Słonimie, p. Bronisław Aleksandrowicz — nauczy-

ciel Państw. Gimnazjum w Słonimie, p. Wincenty Pałacha — p. o. kierownika publ. szkoły powszechnej w Baranowiczach, p. Irena Gachowska — kierownik publ. szkoły powsz. w Baranowiczach, p. Piotr Jastrzębski — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Baranowiczach, p. Władysław Zieleniewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Horodyszczu, obw. baranowickiego, p. Maria Tołwińska — p. o. kierown. publ. szkoły powszechnej w Niedźwiedzicach, obw. baranowickiego, p. Józef Śliwak — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Baranowiczach, p. Brunon Neuman — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Baranowiczach.

2) dla obwodu szkolnego nieświeskiego i stołpeckiego z siedzibą Komisji w Nieświeżu — w nast. składzie: prezes — ks. Jan Grodis — Dyrektor Państw. Gimnazjum w Nieświeżu, zastępca prezesa — p. Władysław Horoch — Inspektor Szkolny w Nieświeżu, zastępca prezesa — p. Franciszek Cyburt — Inspektor Szkolny w Stołpcach.

Członkowie: p. Stanisław Adamkiewicz — Podinspektor Szkolny w Nieświeżu, p. Władysław Süß — kierownik publicznej szkoły powszechnej w Horodzieju, obw. nieświeskiego, p. Mieczysław Anańko — kierownik publ. szkoły powszechnej w Nieświeżu, p. Franciszek Brodziński — kierownik publ. szkoły powszechnej w Klecku, obw. nieświesk., p. Adam Rzymkiewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Siniawce, obw. nieświeskiego, p. Stanisław Zaliwski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Snowiu, obw. nieświeskiego, p. Zenon Niedźwiedzki — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Nieświeżu, p. Marcin Wieczniak — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Połoneczce, obw. stołpeckiego, p. Gustaw Szpilewski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Żuchowiczach Wielkich, obw. stołpeckiego, p. Władysław Wajs — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Stołpcach, p. Piotr Bartoszewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Stołpcach, p. Maria Jastrzębska — nauczycielka publ. szkoły powszechnej w Stołpcach, p. Stanisław Siejka — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Rubieżewiczach, obw. stołpeckiego, p. Anna Farbotkowa — nauczycielka publ. szkoły powszechnej w Nalibokach, obw. stołpeckiego, p. Stanisław Maciaszek — nauczyciel Państwowego Gimnazjum w Stołpcach, p. Marian Werak-

sa — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Stołpcach.

3) dla obwodu szkolnego szczuczyńskiego i lidzkiego z siedzibą Komisji w Szczuczynie — w nast. składzie: prezes — p. Kazimierz Omiljanowicz — dyrektor Państw. Liceum Pedagogicznego w Szczuczynie, zastępca prezesa — p. Władysław Szymański — Inspektor Szkolny w Szczuczynie, zastępca prezesa — p. Adam Kozłowski — Inspektor Szkolny w Lidzie.

Członkowie: p. Bolesław Wawerys — Podinspektor Szkolny w Szczuczynie, p. Leon Pilawski — Podinspektor Szkolny w Lidzie, p. Władysław Malewski — Podinspektor Szkolny w Lidzie, p. Józef Wróblewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Żołudku, obw. szczuczyńskiego, p. Wincenty Stoczkowski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Kamionce, obw. szczuczyńskiego, p. Jan Piotrowicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Orli, obw. szczuczyńskiego, p. Marian Pajor — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Nowym Dworze, obw. szczuczyńskiego, p. Józef Małek — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Szczuczynie, p. Antoni Karwowski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Bieniakoniach, obw. lidzkiego, p. Mieczysław Michniewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Lidzie, p. Władysław Dobrowolski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Lidzie, p. Ferdynand Słuczczan Orkusz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Lidzie, p. Antoni Kotański — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Lidzie, p. Ludwik Bolesław Górak — kierownik publ. szkoły powszechnej w Ejszyszkach, obw. lidzkiego, p. Jan Turbiak — kierownik publ. szkoły powszechnej w Iwju, obw. lidzkiego, p. Kazimierz Bobolski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Niemnie, obw. lidzkiego, p. Robert Szurpicki — kierownik publ. szkoły powszechnej w Wawiórcie, obw. lidzkiego, p. Józef Matuszewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Werenowie, obw. lidzkiego, p. Stanisław Sławiński — kierownik publ. szkoły powszechnej w Dubrowni, obw. lidzkiego, p. Kazimierz Mętlewicz — Dyrektor Państw. Gimnazjum w Lidzie, p. Witold Majewski — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Lidzie, p. Zofia Ihnatowiczówna — naucz. Liceum Pedagogicznego w Szczuczynie k. Lidy, p. Stanisław Gaczorek — naucz. Liceum Pedagogicznego w Szczuczynie k. Lidy, p. Zy-

gmunt Czarnecki — naucz. Liceum Pedagogicznego w Szczuczynie k. Lidy.

4) dla obwodu szkolnego wileńskiego - trockiego i m. Wilna z siedzibą Komisji w Trokach — w nast. składzie: prezes — p. Marian Woźniak — Dyrektor Państw. Liceum Pedagogicznego w Trokach, zastępca prezesa — p. Stanisław Starościak — Inspektor Szkolny w Wilnie, zastępca prezesa — p. Edward Szczerbicki — Inspektor Szkolny w Wilnie-powiat.

Członkowie: p. Leon Łyszczarczyk — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 1 w Wilnie, p. Józef Milenkiewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 17 w Wilnie, p. Maria Graboniówna — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 2 w Wilnie, p. Wanda Szejnowa — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 7 w Wilnie, p. Stanisław Kutyło — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 29 w Wilnie, p. Witold Malczyk — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 21 w Wilnie, p. Jadwiga Kubicka — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 15 w Wilnie, p. Stanisław Lisowski — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Wilnie, p. Franciszek Król — nauczyciel Państw. Pedagogium w Wilnie, p. Eugeniusz Królikowski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Nowej Wilejce, p. Piotr Baran — kierownik publ. szkoły powszechnej w Trokach, p. Stefan Borys — kierownik publ. szkoły powszechnej w Gierwiatach, obw. wileńskiego, p. Stefan Kaptur — kierownik publ. szkoły powszechnej w Mejszagole, obw. wileńskiego, p. Bronisław Frąckiewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Landwarowie, obw. wileńskiego, p. Antoni Skowron — kierownik publ. szkoły powszechnej w Rudominie, obw. wileńskiego, p. Władysław Daniuk — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Pakiszkach, obw. wileńskiego, p. Bronisław Grochowski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Olkienikach, obw. wileńskiego, p. Józef Woźniak, nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Sokołach, obw. wileńskiego, p. Wilhelm Michniewicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Miednikach Wielkich, obw. wileńskiego, p. Janina Hajdukiewiczówna — nauczyc. Państw. Liceum Pedagogicznego w Trokach, p. Stanisław Kunisz — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Nowej Wilejce.

5) dla obwodu szkolnego oszmiańskiego z siedzibą Komisji w Osz-

mianie — w nast. składzie: prezes — p. Antoni Łokuciewski — Dyrektor Państwowego Gimnazjum w Oszmianie, zastępca prezesa — p. Józef Zdralewicz — Inspektor Szkolny w Oszmianie.

Członkowie: p. Jan Śledziński — Podinspektor Szkolny w Oszmianie, p. Józef Pienias — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Oszmianie, p. Stefan Jantos — kierownik publ. szkoły powszechnej w Smorgoniach, obw. oszmiańskiego, p. Włodzimierz Soroko — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Dziewieniskach, obw. oszmiańskiego, p. Kazimierz Pytel — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Oszmianie, p. Michał Sadowski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Krewie, obw. oszmiańskiego, p. Stanisław Bareja — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Holszanych, obw. oszmiańskiego, p. Jan Franczak — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Oszmianie, p. Stanisław Keczmer — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Oszmianie, p. Józef Świątek — kierownik publ. szkoły powszechnej w Grauzyszkach, obw. oszmiańskiego, p. Stanisław Drozdowski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Borunach, obw. oszmiańskiego, p. Franciszek Skrzat — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Murowanej Oszmiance, obw. oszmiańskiego, p. Jan Soroko — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Sołach, obw. oszmiańskiego, p. Donat Downarowicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Sućkowie, obw. oszmiańskiego, p. Jakób Chmielewski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Michałowszczyźnie obw. oszmiańskiego, p. Henryk Czajka — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Gieniowcach obw. oszmiańskiego, p. Roman Komoda — nauczyciel Państwowego Gimnazjum w Oszmianie.

6) dla obwodu szkolnego głębockiego i brasławskiego z siedzibą Komisji w Dziśnie — w nast. składzie: prezes — p. Jan Tyrka, — Dyrektor Państw. Gimnazjum w Dziśnie, Zastępca prezesa — p. Józef Starzyk — Inspektor Szkolny w Głębokiem, zastępca prezesa — p. Piotr Piałucha — Inspektor Szkolny w Brasławiu.

Członkowie: p. Bolesław Marczewski — Podinspektor Szkolny w Brasławiu, p. Władysław Woś — Podinspektor Szkolny w Głębokiem, p. Piotr Kwietniewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Dziśnie, p. Zdzisław Kopciński — kierownik publ. szkoły powszechnej

w Głębokiem, p. Benedykt Borusewicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Proszkowie obw. głębockiego, p. Michał Olifierko — p. o. kierownik publ. szkoły powsz. w Hermanowiczach obw. głębockiego, p. Wincenty Niedzielski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Cielezjach obw. głębockiego, p. Józef Piekoszewski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Jankach obw. głębockiego, p. Lidia Muszanka — kierownik publ. szkoły powszechnej w Brasławiu, p. Witold Rymwid Mickiewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Brasławiu, p. Stefan Kaczkowski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Drui obw. brasławskiego, p. Józef Staniszewski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Widzach obw. brasławskiego, p. Henryk Dobosz — Dyrektor Prywatnego gimnazjum w Brasławiu, p. Tomasz Owczarski, nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Brasławiu.

7) dla obwodu szkolnego święciańskiego i postawskiego z siedzibą Komisji w Święcianach — w nast. składzie: prezes — p. Władysław Luro, Dyrektor Państw. Gimnazjum w Święcianach, zastępca prezesa — p. Ryszard Żyżniewski — Inspektor Szkolny w Święcianach, zastępca prezesa — p. Jan Jacobsche — Inspektor Szkolny w Postawach.

Członkowie: p. Władysław Zapaśnik — Podinspektor Szkolny w Święcianach, p. Feliks Jelec — Podinspektor Szkolny w Święcianach, p. Eugenjusz Opuchowski — Podinspektor Szk. w Postawach, p. Henryk Matejko — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Ignalinie obw. święciańskiego, p. Rudolf Dudek — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Święcianach, p. Piotr Warszawski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Mielegianach obw. święciańskiego, p. Julian Sierociński — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Święcianach, p. Antoni Duchnowicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Podbrodziu obw. święciańskiego, p. Ludwik Sulżycki — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Świrze obw. święciańskiego, p. Witold Witkowski — Dyrektor Prywatnego Gimnazjum w Postawach, p. Julian Kuśnierz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Duniłowiczach obw. postawskiego, p. Franciszek Więckowski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Postawach, p. Dionizy Szutowicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Postawach, p. Konstanty

Szewczyk — kierownik publ. szkoły powszechnej w Miadziole obw. postawskiego, p. Wiktor Regini — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Woropajewie obw. postawskiego, p. Władysław Wyrwicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Kobylniku obw. postawskiego, p. Ferdynand Malec — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Łuczaju obw. postawskiego, p. Marian Gibowicz — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Wołkołacie obw. postawskiego, p. Józef Czalej — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Słobodzie Żośniańskiej obw. postawskiego.

8) dla obwodu szkolnego nowogródzkiego i wołożyńskiego z siedzibą Komisji w Nowogródku — w nast. składzie: prezes — p. Stanisław Poźniak, p. o. Dyrektora Państw. Gimnazjum w Nowogródku, zastępca prezesa — p. Włodzimierz Radyski, Inspektor Szkolny w Nowogródku, zastępca prezesa — p. Antoni Stelmach, Inspektor Szkolny w Wołożynie.

Członkowie: p. Stanisław Mędrzycki, Podinspektor Szkolny w Nowogródku, p. Adam Filonik, Podinspektor szkolny w Wołożynie, p. Bronisław Król — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Iwieńcu obw. wołożyńskiego, p. Wincenty Wiącek — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Wołożynie, p. Stanisław Łukaszewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Wiszniewie obw. wołożyńskiego, p. Stanisław Galoch — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Bohdanowie obw. wołożyńskiego, p. Józef Mykietyn — p. o. kierownik publicznej szkoły powszechnej w Wołmie obw. wołożyńskiego, p. Władysław Barański — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Dowbieniach obw. wołożyńskiego, p. Stefania Korwin-Piotrowska — nauczycielka publ. szkoły powszechnej w Wołożynie, p. Edward Pietkiewicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Bakstach obw. wołożyńskiego, p. Antoni Marciniowski — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 1 w Nowogródku, p. Antoni Duleba — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 3 w Nowogródku, p. Jan Stanek — kierownik publ. szkoły powszechnej w Zdzięciole obw. nowogródzkiego, p. Kazimierz Rybarski — nauczyciel publicznej szkoły powszechnej w Nowogródku, p. Stanisław Wieluński — nauczyciel publicznej szkoły powszechnej w Nowogródku.

9) dla obwodu szkolnego wilej-

skiego i mołodeckiego z siedzibą Komisji w Wilejce — w nast. składzie: prezes — p. Józef Stasiun, Dyrektor Państw. Gimnazjum w Wilejce, zastępca prezesa — p. Wacław Laskowski, Inspektor Szkolny w Wilejce, zastępca prezesa — p. Walerian Węglewski, Inspektor Szkolny w Mołodecznie.

Członkowie: p. Wiktor Chemiczewski — Podinspektor Szkolny w Wilejce, p. Piotr Krucek — Podinspektor Szkolny w Mołodecznie, p. Stanisław Zimodro — kierownik publ. szkoły powszechnej w Wilejce, p. Władysław Ejmont — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Krzywiczach obw. wilejskiego, p. Roman Chałupnik — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Polanach obw. wilejskiego, p. Maksymilian Matras — kierownik publ. szkoły powszechnej w Kurzeńcu obw. wilejskiego, p. Mikołaj Szajner — kierownik publ. szkoły powszechnej w Wilejce, p. Wiktor Supiński — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Wilejce, p. Władysław Winiarski — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Wilejce, p. Stanisław Antoszczuk — Dyrektor Państwowego Gimnazjum w Mołodecznie, p. Jan Niewiadomski — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Kraśnem obw. mołodeckiego, p. Stanisław Kalasiewicz — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Radoszkowicach obw. mołodeckiego, p. Jan Maźnicki — kierownik publ. szkoły powszechnej w Rakowie obw. mołodeckiego, p. Bronisław Zaleski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Mołodecznie.

10) dla obwodu szkolnego suwalskiego i augustowskiego z siedzibą Komisji w Augustowie — w nast. składzie: prezes — p. Witold Wołosewicz, Dyrektor Państwowego Gimnazjum w Augustowie, zastępca prezesa — p. Franciszek Przyrowski — Inspektor Szkolny w Suwałkach, zastępca prezesa — p. Roman Szepietowski — Inspektor Szkolny w Augustowie.

Członkowie: p. Marian Konarzewski — Podinspektor Szkolny w Suwałkach, p. Tadeusz Zaśkiewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej w Suwałkach, p. Janina Młodzikówna — kierownik publ. szkoły powszechnej w Bakalarzewie obw. suwalskiego, p. Karol Moszczyński — kierownik publ. szkoły powszechnej w Przerąśli obw. suwalskiego, p. Józef Klimko — kierownik publ. szkoły powszechnej w Sejnach obw. suwalskiego, p. Piotr Szwarc — kierownik

publ. szkoły powszechnej w Krasnopolu obw. suwalskiego, p. Mieczysław Puchlik — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Bubelach obw. suwalskiego, p. Stanisław Skiendzielewski — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Suwałkach, p. Edward Merecki — kierownik publ. szkoły powszechnej w Suwałkach, p. Edward Czugaj — nauczyciel Państwowego Gimnazjum w Suwałkach, p. Józef Łabieniec — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Suwałkach, p. Hieronim Jonkajtys — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 2 w Augustowie, p. Leon Wiszniewski — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 1 w Augustowie, p. Bronisław Chudzik — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 3 w Augustowie, p. Władysław Fejner — nauczyciel publicznej szkoły powszechnej w Augustowie, p. Józef Gałęcki — kierownik publ. szkoły powszechnej w Raczkach obw. augustowskiego, p. Witold Powiłański — nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Teolinie obw. augustowskiego, p. Hubert Kamiński — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Augustowie, p. Ludwik Jaworski — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Augustowie, p. Mieczysław Kobylański — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Augustowie.

11) dla obwodu szkolnego grodzieńskiego z siedzibą Komisji w Grodnie — w nast. składzie: prezes — p. Wiktoria Czapowówna, Dyrektorka Liceum Pedagogicznego w Grodnie, zastępca prezesa — p. Józef Mroczkowski — Inspektor Szkolny w Grodnie.

Członkowie: p. Piotr Skowron — Podinspektor Szkolny w Grodnie, p. Juliusz Aleksandrowski — Podinspektor Szkolny w Grodnie, p. Marian Buda — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 7 w Grodnie, p. Józef Wewiórski — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 8 w Grodnie, p. Maciej Fil — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 1 w Grodnie, p. Julian Link — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 10 w Grodnie, p. Antoni Iglicki — p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Indurze obw. grodzieńskiego, p. Franciszek Pacynko — kierownik publ. szkoły powszechnej w Mostach obw. grodzieńskiego, p. Adam Kwiecień — kierownik publ. szkoły powszechnej w Porzeczu obw. grodzieńskiego, p. Józef Mierczyński — kierownik publ. szkoły powszechnej w Skidlu obw. grodzieńskiego, p. Ernest Bożejowski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Jeziorach obw. grodzieńskiego, p. Franciszek Petelczyc — kie-

ownik publ. szkoły powszechnej w Krynkach obw. grodzieńskiego, p. Stanisław Płocha — Dyrektor Państwowego Liceum Pedagogicznego w Grodnie, p. Stanisław Białas — kierownik szkoły ćwiczeń w Grodnie, p. Jadwiga Bieniaszówna — kierownik szkoły ćwiczeń w Grodnie.

12) dla obwodu szkolnego wołkowyskiego z siedzibą Komisji w Świsłoczy — w nast. składzie: prezes — Franciszek Zolich, Dyrektor Państwowego Gimnazjum w Świsłoczy, zastępca prezesa — Stanisław Rogowski — Inspektor Szkolny w Wołkowysku.

Członkowie: p. Jan Chłosta — Podinspektor Szkolny w Wołkowysku, p. Józef Dabkiewicz — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 2 w Wołkowysku, p. Franciszek Płonki — kierownik publ. szkoły powszechnej w Świsłoczy, p. Szczepan Zasada — kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 4 w Wołkowysku, p. Zygmunt Bussowski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Rosi obw. wołkowyskiego, p. Stanisław Lipowski — kierownik publ. szkoły powszechnej w Krzemienicy obw. wołkowyskiego, p. Edmund Rodziewicz — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Wołkowysku, p. Franciszek Szunejko — nauczyciel Państw. Gimnazjum w Świsłoczy obw. wołkowyskiego.

*

Organizacja szkół.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 4 października 1938 r. Nr II-8999/38 ustaliło dla państwowych liceów pedagogicznych nast. numery:

Nr 38 — dla I Państwowego Liceum Pedagogicznego w Grodnie;

Nr 39 — dla II Państwowego Liceum Pedagogicznego w Grodnie;

Nr 40 — dla Państwowego Liceum Pedagogicznego w Szczuczynie nowogr.;

Nr 41 — dla Państwowego Liceum Pedagogicznego w Trokach.

Powyższe numery mają być umieszczone na tarczach noszonych na marynarkach, bluzkach i płaszczach. Tarcze są koloru karmazynowego — tak jak w liceach ogólnokształcących — a pod numerem ma być umieszczona litera: N.

*

Nadanie praw.

Pan Minister W. R. i O. P. pismem z dnia 15 października 1938 r. nadał na rok szk. 1938/39 Pryw. Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkole im. dr J. Czarny w Wilnie — niepełne prawa szkół państwowych.

*

Konkursy na stypendia.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłasza na rok szk. 1938/39 szereg następujących konkursów:

1) Konkurs na 3 stypendia w wysokości 364 zł im. Judyty Jakubowicz dla niezamożnych uczniów szkół średnich, bez różnicy wyznania i płci, z zachowaniem praw pierwszeństwa dla niezamożnych uczniów z rodziny fundatorki.

Podania kandydatów ubiegających się o te stypendia, ze świadectwami niezamożności rodziców wydanymi przez władze administracji ogólnej i zaświadczeniami z wykazem ocen z poszczególnych przedmiotów za 2 półrocze 1937/38 r. szkół, do których kandydaci uczęszczają, oraz o ile chodzi o krewnych fundatorki, z metrykami urodzenia, stwierdzającymi pokrewieństwo z fundatorką, — winny być nadsyłane w terminie do 5 grudnia 1938 r. do Min. W. R. i O. P. (Al. Szucha 25).

2) Konkurs na r. 1938/39 na 2 stypendia im. Jana Gołębiowskiego, po zł 623 każde, dla uczniów średnich i wyższych zakładów naukowych wszelkich typów, z zachowaniem praw pierwszeństwa dla uczniów z rodziny Gołębiowskich.

Podania kandydatów, ubiegających się o stypendium, z dołączeniem wydanych przez władze administracji ogólnej świadectw niezamożności rodziców kandydata, wykazu stopni z poszczególnych przedmiotów ze szkół, do których uczęszczają, a o ile chodzi o uczniów spokrewnionych z fundatorem, z dowodami, stwierdzającymi pokrewieństwo, — winny być nadsyłane do 15 grudnia 1938 r. do Min. W. R. i O. P.

3) Konkurs na stypendia im. Józefa Zakrzewskiego w wysokości 400 zł każde dla niezamożnych uczniów państwowych szkół średnich, położonych na terenie województw: Białostockiego, Kieleckiego, Lubelskiego, Łódzkiego i Warszawskiego. Stypendium będzie przyznane uczniom, wykazującym dobre postępy w naukach i sprawującym się wzorowo, z zachowaniem praw pierwszeństwa dla uczniów nazwiska Zakrzewski herbu Wyssogota.

Podania o przyznanie tego stypendium z dołączeniem świadectw niezamożności rodziców kandydatów, wydanych przez władze administracji ogólnej za ostatnie półrocze ze szkół, do których kandydaci uczęszczają, a o ile chodzi o uczniów noszących nazwisko Zakrzewski — z dowodami, stwierdzającymi przynależność do rodziny Zakrzewskich herbu Wyssogota, winny być nadsyłane najpóźniej do dnia 15 listopada 1938 r. do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Warszawa, Al. Szucha 25).

4) Konkurs na dwa stypendia im. Joanny Neubauer w kwocie 304 zł każde na rok szkolny 1938/39 dla ucznia gimnazjum lub odpowiedniego zakładu naukowego.

Ubiegać się o to stypendium mogą niezamożni uczniowie dobrej kondyty, celujący w naukach, wyznania chrześcijańskiego.

Podania należy składać do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Warszawa, Al. Szucha 25) w terminie do dnia 15.XI. 1938 r. Do podań należy dołączyć zaświadczenie szkolne z wykazem ocen z poszczególnych przedmiotów za ostatnie półrocze i wydane przez władze administracji ogólnej świadectwo niezamożności rodziców. Przy udzielaniu stypendium z pierwszeństwa korzystać będą kandydaci z rodziny Joany Neubauer z domu Kazimirus; w braku takich — z rodziny męża fundatorki. Podania bez wymienionych dokumentów rozpatrywane nie będą.

5) Konkurs na kilka stypendiów dla uczniów szkół rzemieślniczych, oraz jedno stypendium dla ucznia niższych szkół ogrodniczych — każde po 400 zł na rok szkolny 1938/39.

Stypendia nadane będą przede wszystkim dzieciom oficjalistów wiejskich wyznania rzymsko-katolickiego, którzy wykażą się świadectwami dłuższej służby, jako oficjaliści w jednym gospodarstwie wiejskim; w braku kandydatów odpowiadającym tym warunkom, stypendium będzie przyznane dzieciom oficjalistów, którzy krótszy czas w służbie pozostawali, lub wreszcie najzdolniejszym i najbardziej wartościowym uczniom, dzieciom niezamożnych rolników (matorolnych).

Podania kandydatów wraz z: a) zaświadczeniami szkół, do których uczęszczają, b) świadectwami pracodawcy, poświadczonymi co do czasu służby rodziców przez wójta gminy, względnie proboszcza lub dwóch obywateli ziemskich tejże gminy i c) świadectwami niezamożności rodziców ucznia winny być wnoszone w terminie do dnia 30 listopada 1938 roku do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Aleja Szucha 25.

6) Konkurs na trzy stypendia im. Józefy Sierakowskiej, w kwocie 480 zł każde, na rok szkolny 1938/39 dla uczniów szkół średnich i wyższych, położonych na obszarze byłego okręgu szkolnego warszawskiego.

Ubiegać się o te stypendia mogą niezamożni uczniowie płci męskiej, odznaczający się pilnością i wzorowym sprawowaniem, wyznania rzymsko-katolickiego, urodzeni na obszarze byłego Królestwa Kongresowego.

Podania należy składać do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Warszawa, Al. Szucha 25, w terminie do dnia 25.XI.1938 r.

Do podań należy dołączyć:

- 1) zaświadczenie szkolne z wykazem ocen z poszczególnych przedmiotów za ostatnie półrocze,
- 2) metrykę urodzenia,
- 3) świadectwo niezamożności rodziców, wydane przez władze administracji ogólnej.

*

Kinoteatr objazdowy Legii Inwalidów Wojennych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zezwoliło Legii Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich im. gen. J. Sowińskiego w myśl okólnika Nr 84 z dnia 30 września 1935 r. (I Pol-2474/35) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10 poz. 182) na wyświetlanie filmu: „Dziśkie ścieżki“ przed młodzieżą od lat 10, i filmu: „Kłty i pazury“ przed młodzieżą od lat 7 we wszystkich szkołach Rzeczypospolitej w ciągu roku szkolnego 1938/39 pod warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa podczas wyświetlania filmów, sprawności w organizowaniu pokazów oraz posługiwania się kopiami w zupełnie dobrym stanie.

Zarazem Ministerstwo zaznaczyło, że zezwolenie to, zgodnie z punktem 7 wymienionego okólnika, nie może być uważane za polecenie i w niczym nie ogranicza swobody kierownictw i dyrekcji szkół w dopuszczeniu powyższego filmu do wyświetlania w obrębie poszczególnych zakładów naukowych.

*

Nieodebrane akcje Banku Polskiego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jest w posiadaniu nieodebranych akcji Banku Polskiego, wystawionych na następujące osoby:

1. Szólkowską Malwinę,
2. Kluge Wiktora, cedowana na Kurłowiczową Marię.

Ministerstwo wzywa zainteresowanych, by zgłosili miejsce swego pobytu i udowodnili prawa do powyższych akcji.

*

Znaczek Społecznego Komitetu Radiofonizacji Kraju.

Społeczny Komitet Radiofonizacji Kraju wydał specjalny znaczek metalowy w cenie 50 groszy, przeznaczając dochód uzyskany z jego sprzedaży na zasilenie Funduszu Radiofonizacji Szkół.

Sprzedają tego znaczka wśród gron Komitetów Rodzicielskich oraz wśród rodziców uczniów zajmie się sam Społeczny Komitet Radiofonizacji Kraju.

*

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

PRACE PIŚMIENNE W NAUCZANIU SZKOLNYM JĘZYKÓW OBCYCH NOWOŻYTNYCH.

Jednym z celów nauczania języków obcych w szkole średniej jest opanowanie języka nie tylko w słowie, ale i w piśmie. Ćwiczenia w mówieniu rozwijają swobodę i samodzielność we władaniu obcym językiem, lecz pewność osiąga się dopiero przez częste i różnorodne ćwiczenia piśmienne, które pozwalają stwierdzić, czy i o ile opanowało się język pod względem ortograficznym, gramatycznym i historycznym. Z tego powodu zaczynamy ćwiczenia piśmienne jak najwcześniej i prowadzimy je przez cały czas nauczania, rozwijając i rozszerzając ich zakres w miarę postępów uczniów.

Rozróżniamy trzy rodzaje prac piśmiennych: ćwiczenia w klasie pod okiem nauczyciela, ćwiczenia domowe i wreszcie klasowe, sprawdzające. Stanowią one jednolity, nieprzerwany łańcuch, łączą się z sobą i wynikają z siebie.

Celem niniejszego opracowania będzie poszczególne ogniwa tego łańcucha wskazać, ich połączenia wyjaśnić i konieczność utrzymania ich ciągłości uzasadnić.

Poruszę zagadnienie znane — nie zawsze jednak należycie rozwiązywane — ze szkodą dla wyników. W jaki więc sposób należy racjonalnie ukształtować prace piśmienne uczniów przy nauczaniu języków obcych nawożytnych?

I. Zaczynamy od dyktatów, które w ostatnich czasach były nieco zaniedbywane. A jednak dobrze stosowane dyktaty dają piękne rezultaty. Pierwsze dyktaty zaczynamy pisać w drugim półroczu klasy pierwszej. Są to na razie autodyktaty. Postępujemy przy tym w ten sposób: Uczniowie nauczyli się 3 do 4-ch krótkich ustępów na pamięć. Po dokładnym sprawdzeniu ustnym, każemy im napisać te ustępy z pamięci. Dzielimy klasę na grupy tak, że każdy rząd pisze inny ustęp. Przeciwdziałamy w ten sposób — do pewnego przynajmniej stopnia — ściąganiu, które podkopuje rozwijanie samodzielności.

W dalszych etapach dyktujemy znane, t. j. poprzednio dobrze przygotowane teksty. Dyktaty te mają jednak inną formę niż omówione poprzednio. Nie należy przede wszystkim roz-

bijać tekstu na pojedyncze, częste powtarzanie części, które uczeń bezmyślnie zapisuje w swoim zeszytcie. Wówczas bowiem uczeń gubi się w tekście i cel dyktanda jest chybiony, bo brak orientacji w tekście uniemożliwia mu pisanie ortograficzne, nie mówiąc już o stosowaniu wiadomości z gramatyki, zwłaszcza zaś ze składni (budowa zdań). Wobec tego należy dyktować całymi zdaniami. Całe zdanie jest punktem wyjścia dla ćwiczeń ustnych; powinno być więc także punktem oparcia dla ćwiczeń piśmiennych. Czytamy więc zdanie dwa razy. Uczniowie powtarzają usłyszane zdanie pojedynczo lub chórem (pióra leżą na stole) i dopiero potem zapisują je w swoich zeszytach. Początkowo są zdania krótkie, potem coraz dłuższe. Dyktaty uprawiamy od razu w klasie.

Po pewnym czasie odczytujemy cały tekst tylko jeden raz, ale pozostawiamy większą swobodę i pozwalamy już pisać niezupełnie dosłownie. Uczniowie mogą teraz zastąpić wyrazy dyktowane tekstu przez inne pod warunkiem jednak, że sens treści będzie w całości zachowany. Przyzwyczajai to uczniów do samodzielnego reprodukcji dobrze znanego tekstu i zmusi ich do przemyślenia i odpowiedniego oddania tekstu. W ten sposób przyzwyczajamy uczniów do samodzielnego odtwarzania najpierw znanego, a później i nieznanego tekstu, z czasem bowiem przechodzimy do dyktowania nowych, a nieznanych tekstów.

II. Skoro uczniowie osiągną wprawę w tego rodzaju ćwiczeniach, dyktujemy pytania, na które odpowiadają piśmiennie tak, jak to zresztą robią przy ćwiczeniach ustnych. Uczniowie znają ustęp i opanowują go pod względem leksykalnym i gramatycznym. Początkowo dyktuje nauczyciel według tekstu szereg kolejnych pytań, a uczniowie dają piśmienne odpowiedzi na pojedyncze pytania, albo też (i to należy polecać), podają treść tekstu w formie piśmiennego opowiadania, lub streszczenia. Ćwiczenia te przygotowują do samodzielnego prac uczniowskich, których celem są prace redakcyjne. Schweitzer-Simonnot nazywa je „Redactions questionnaires“ i rozszerza ich zakres znacznie przez to, że uwzględnia przy tym nie tylko tematy związane z tekstem lecz także wszelkie inne. W ten sposób przygotowujemy klasę do opracowywania wolnych tematów, zaczerpniętych z obserwacji życia codziennego. Młodzież nie umie jednak

obserwować, a jeszcze mniej uporządkować materiał zaobserwowany. Należy więc przygotować ją do tego przez odpowiednio ułożone pytania. Jako przykład podaje Schweitzer rozwinięcie tematu: „Comment j'ai fait mon devoir hier?“, stosując przy tym 22 pytań w tym rodzaju:

1. A quelle heure avez-vous commence?
2. Où avez-vous pris vos livres et cahiers?
3. Qu'avez-vous mis sur la table?
4. Faisait-il déjà nuit?
5. Avez-vous allumé la lampe? itd.

Ilość pytań (22) jest tu nieco przesadna. Ale używając nawet mniejszej ich ilości, możemy w ten sposób zaprawić uczniów dosyć wcześnie do zapisywania szeregu różnych tematów z życia codziennego. Pytania te są zbliżone do tak zwanych *Séries Gouin* i stanowią nie tylko doskonały środek dla ćwiczeń gramatycznych, oraz dla powtórzenia i skontrolowania słownictwa, ale także dla pisania krótkich wypracowań na tematy oderwane. Uczniowie opisują w ten sposób ruch na ulicach, na dworcu, dzień ucznia, chłopca, robotnika itp. Pytania te nie tylko ułatwiają uporządkowanie materiału, ale przyzwyczajają także do logicznego planu, bez którego dobre wypracowanie nie da się pomyśleć.

III. Innym rodzajem ćwiczeń są opisy obrazów. Tu jednak należy unikać szablonowych opisów w rodzaju: co widzimy z prawej strony, co z lewej itd. Znacznie lepsze są obrazy seryjne, przedstawiające kilka scen, z których można łatwo stworzyć krótkie opowiadanie. Są to obrazki w rodzaju pana Agapita, prof. Nimbusa lub popularnego we Francji Toupe. Uczniowie umiejący rysować mogą te obrazki powiększyć. Ćwiczenia te stosuje się przede wszystkim na prawidłowe użycie czasów. Nie wymagają one opracowania planu.

Po takim przygotowaniu w kl. I., a zwłaszcza w II uczniowie w klasach wyższych (III i IV) będą już wdrożeni do innych prac piśmiennych.

- A. a) Na pierwszym miejscu stosujemy streszczenia tekstów czytanych w klasie. Teksty te składają się przeważnie z dialogów.
- b) Następnie wprowadzamy streszczenia tekstów nieznanymi, czytanych przez nauczyciela dwa lub trzy razy. Jest to właściwie rozszerzone dyktando. Uczniowie rozumieją treść, pamiętają może

nawet niektóre zdania częściowo lub w całości i rekonstruują piśmiennie tekst. Stopniowo zmniejszamy ilość odczytywań tekstu, ażeby w ten sposób wyeliminować możliwość pisania dłuższych ustępów tekstu z pamięci i zmuszać raczej uczniów do ujmowania całości.

- c) O ile tekst zawiera odpowiednią akcję, powinien być przerobiony dramatycznie. Dramatyzacja wykracza niejednokrotnie i to znacznie poza ramy tekstu zawartego w podręczniku. Wymaga to uprzedniego, gruntownego przygotowania klasy do tego rodzaju pracy. Przygotowanie to nie może się ograniczyć tylko do strony językowej, lecz musi uwzględnić konieczność rozwijania umysłowości i fantazji ucznia. Ważną jest tutaj dyskretna pomoc nauczyciela. Pierwsze ćwiczenia tego rodzaju przeprowadzamy w klasie przy współpracy wszystkich uczniów. Może to nastąpić już w klasie I-ej. Dam tu jako przykład ustęp „La veille de Noël“, gdzie uczniowie mówią o tym, że mają postawić obuwie przed kominkiem, albo też „Le montre-bracelet“, gdzie rodzice naradzają się, jaką niespodziankę mogliby zrobić córce (I scena), u zegarmistrza (II scena), imieniny córki (III scena).
- d) Dobrym przygotowaniem dla rozwinięcia fantazji jest wolna przeróbka ustępu czytanego w klasie; do którego uczniowie układają wspólnie zakończenie odmienne od podanego w tekście. Przy dyskretniej pomocy nauczyciela nie przedstawia to wielkich trudności. Podaję jako przykład streszczenie znanej bajki: „Le corbeau et le renard“. Lis zjadł nie ser, lecz kawałek mięsa. Mięso było zatrute. Udał się on do swego przyjaciela bociana z prośbą o pomoc. Ten go ratuje. Albo kruk wraca do domu i opowiada żonie o swej przygodzie.
- B. Na drugim miejscu stoją t. zw. oderwane tematy, stosowane w klasie III i IV. Na razie będą one związane z tekstem czytanim z podręcznika. Według wspólnie ułożonego planu opracowują uczniowie, po odczytaniu odpowiednich ustępów: wyprawę na pełne morze, wycieczki w góry, polowanie, życie młodzieży na koloniach letnich itp. Tematów

takich jest mnóstwo i ustalenie ich nie sprawi zbyt trudności. Jest to dobre przygotowanie do wolnych tematów zaczerpniętych z przeżyć ucznia. Nie mogą być one jednak zadane bez poprzedniego nastawienia ucznia (nawet za pomocą odpowiednich pytań) na gromadzenie materiału, słownictwa, uporządkowanie planu, itd. Tu właśnie gra wielką rolę wymieniona na początku kolejność: ćwiczenia klasowe, wypracowania domowe i sprawdzająca praca. Ta kolejność musi być zachowana również w innych rodzajach oderwanych tematów, których opracowanie sprawia jeszcze uczniom sporo trudności. Mam tu na myśli listy, opisy i portrety.

Listy.

Dobrze wiemy, jakie trudności sprawia pisanie listów nawet ludziom starszym. Nie można więc kazać pisać listów bez przygotowania. Trzymamy się początkowo tekstów. Na tle poznanego materiału uczniowie układają treść listu, zaznając się przy tej okazji z jego formą zewnętrzną.

Tematy mogą być różne. W książce Cieślińskiej i Nieniewskiej „Aux quatre coins de la France“ znajduje się czytanka: Allons, enfants. Otóż Rouget de Lisle opisuje rodzicom, w jaki sposób ułożył ową pieśń, albo „Les Hommes de la montagne“, gdzie młody Audibert pisze list do ojca swojej ukochanej, w którym prosi go o rękę córki a Audibert odpowiada. W podręczniku Dewitzowej i Żółtkowskiej „Zum schaffenden Menschen“ znajduje się ustęp „Beethoven wird taub“. Ustęp ten mogą uczniowie opracować w formie listu Ries'a, w którym przedstawia on to smutne zdarzenie jednemu ze swych przyjaciół.

Do tego rodzaju ćwiczeń należą także okolicznościowe mowy, jak np. mowa na otwarcie wystawy, odsłonięcie pomnika, odezwa do wyborców przed wyborami do rady miejskiej itp.

Opisy.

Rzecz jasna, że uczniowie mogą opisywać tylko rzeczy znane. Ale uczeń musi się nauczyć obserwować ponadto zaś zaprawić do odpowiedniego ujmowania wyników swych spostrzeżeń. W związku z czytaniem tekstem gromadzi klasa materiał rzeczowy i słownictwo, a potem układa za pomocą pytań albo też wspólnie w kla-

sie ustalonego planu tekst, który może służyć jako wzór tego, czego się od ucznia wymaga.

Weźmiemy jako przykład opis rynku. Najpierw opisujemy miejsce i co się na nim z daleka widzi, więc budy, tłum ludzi, wozy i zwierzęta. Z kolei wchodzimy na plac i opisujemy ludzi, ich ubranie, ruchy, miny oraz zawartość bud i straganów. W końcu wprowadzamy rozmowę z polskim wieśniakiem, czy z kupcem, czy też ze znajomymi. Tym samym sposobem możemy opisać życie na ulicy, w porcie morskim, przed kościołem, sceny na dworcu, w kinie i t. p.

Portrety.

Nawiązujemy również do lektury. W podręcznikach, znajdujemy czytanki, w których występują różni ludzie: wieśniacy, robotnicy, kupcy itd. np. Jeanne-Marie petite bonne. Titine apprentie. Un vieux lapin i t. p. Chodzi więc o to, by uczeń uchwycił najważniejsze cechy tych postaci, które ma opisać, jak np.: ich wygląd zewnętrzny, ubranie, charakterystyczne ruchy oraz zajęcia. Nasuwa się tu konieczność planowego ujmowania tematu. Początkowo stawia nauczyciel szereg pytań: Jak wygląda dana osoba (postać, twarz, włosy)? Jak jest ubrana? Czem się trudni? i t. p. Tematy te rozszerzamy stopniowo i wychodzimy w ten sposób poza obręb podręcznika, sięgając do opisów codziennych postaci, znanych uczniom ze szkoły, ulicy, domu i t. p. jak: mój przyjaciel, nasz woźny, stary żebrak i t. p.

Essais.

Zbliżamy się w ten sposób do pewnego rodzaju prac, które można nazwać essais. Są to tematy dane w kilku krótkich zdaniach, z których uczniowie układają całe opowiadania. Tematy tego rodzaju nadają się do opracowania w dobrej klasie IV oraz w liceum i muszą być uprzednio ustnie przygotowane. Oswojona z nimi klasa pisze z przyjemnością i nabiera zaufania do siebie oraz do przedmiotu. Są to tematy takie, jak: „Przygoda na ślizgawce“: Ein schöner Wintertag. Schule und Sonne. Kinder laufen Schlittschuhe auf einen gefrorenen Teich. Eine schwache Stelle. Ein Krachen, ein Schrei. Die Rettung. Albo: „La maison d'un garde-barrière“. La voie ferrée. Deux enfants du garde jouent entre les rails avec des cailloux. L'express approche. Que fait la mère?.....

Takie krótkie zdania ułatwiają opracowanie różnych tematów, jak np. pożar, wypadek kolejowy, zderzenie dwóch samochodów i t. p. Można po odpowiednim przygotowaniu klasy dać od czasu do czasu bardziej abstrakcyjne tematy do opracowania, jak n. p. „Une souris est dans la chambre“. Pytania: jaki pokój? Jakie towarzystwo? Co robią ludzie? (karty, seans ze stoli-kiem...) Mysz w pokoju. Jaki efekt? Co robią panie, co panowie? Albo też: „Ein Glas Thee“. Mężczyzna w pewnym wieku (określić) wstępuje do kawiarni. Zmęczony siada do stołu. Co widzi naokoło? Co zamawia? Czyta gazety. Nagle zrywa się, płaci, wychodzi. Dlaczego?

Wiadomości rzeczowe są tu raczej niepo-
trzebne. Należy ich (nb. w tych wypadkach) w miarę możliwości unikać, ażeby uczeń mógł zwracać uwagę tylko na stronę językową i nie był zbyt krępowany szukaniem różnych szczegółów.

Tematy, których opracowanie wymaga wia-
domości rzeczowych, a więc tematy z lektury, li-
teratury, kultury dajemy do opracowania w do-
mu po odpowiednim przygotowaniu ich w kla-
sie (préparation, introduction).

Prace te można zacząć już w klasie III-ej,
i kontynuować je w IV-ej, przede wszystkim
jako przygotowanie do liceum. Nasuwają się tu
takie tematy, jak: „Les étudiants français“, Les
cinémas autrefois et aujourd'hui“. La zone de
Paris et ses habitants „L'assistnce publique“
itp.

W liceum wreszcie opracowujemy zagadnie-
nia, przewidziane przez program np. „Les cou-
rants religieux et le patriotisme dans la chanson
de geste“. „L'Unité nationale au moyen — âge“.
„Le siècle de Louis XVI vu de nos jours“ itp.

Ćwiczenia tego rodzaju wymagają zebrania
materiału z książek wzgl. podręczników, a na-
stępnie ułożenia odpowiedniego planu, tak, aby
uczniowie przyzwyczaili się do korzystania ze
źródeł i planowego opracowywania zdobytego
materiału. Prace te będą miały charakter refe-
ratów uczniowskich, wygłaszanych przed klasą,
(o ile możliwości z pamięci w ostateczności z kart-
ką w ręku). Referaty te powinny służyć za punkt
wyjścia dla lekcji dyskusyjnych — (powinny to
być celem naszego nauczania) — w czasie któ-
rych klasa omawia pewne zagadnienia i wysnu-
wa z nich tezy lub wnioski. Lekcje tego rodzaju
powinny być przez uczniów protokółowane.

Opracowanie jednak protokołu należy prze-

nieść na pracę domową. Zanim to jednak nastą-
pi muszą protokoły takie być dobrze przygoto-
wane w klasie przez częste ćwiczenia, ani wiek
bowniem uczniów, ani opanowanie języka nie
predestynuje ich do natychmiastowej, samo-
dzielnej pracy w tym zakresie. Dlatego też po-
winna ona pozostawać przez dłuższy czas pod
kierunkiem nauczyciela. Protokół powinien za-
wierać tytuł referatu, nowe słownictwo, krótkie
streszczenie oraz ewentualne wnioski.

Na końcu jeszcze kilka uwag o kontroli ze-
szytów domowych, a raczej zeszytów pracy. Ze-
szyt taki zawiera zasadniczo wszystko to, co
uczeń w klasie przerabia i w domu opracowuje.
W pierwszej i w drugiej klasie stosujemy słu-
sznie dobrze znaną zasadę: Nulla dies sine linea,
to też zeszyt ten zawiera znaczną ilość ćwiczeń.
W wyższych klasach ilość tych ćwiczeń może
ulec pewnym ograniczeniom, przy czym należy
je jednak jak najczęściej stosować czy to dla
przerobienia nowego materiału, czy też dla u-
gruntowania starego, ale jeszcze niedostatecznie
opanowanego.

O ile ćwiczenia ustne stanowią punkt cięż-
kości w nauce języka obcego, to ćwiczenia pi-
śmienne, są ich najbardziej wymownym spraw-
dzianem, albo jak mówi Schmidt: „die mündli-
chen Übungen bleiben der Hauptbestandteil al-
ler schriftlichen Arbeiten, die schriftlichen
Übungen jedoch sind eine fortwährende Etütze
für die mündlichen“.

Należy jednak pamiętać o tym, że nieskon-
trolowana praca piśmienna nie przynosi ko-
rzyści, dlatego też zeszyt pracy, w którym nie
widzi się ręki nauczyciela, nie przedstawia wła-
ściwie wartości.

Sposób poprawiania tych zeszytów jest
sprawą bardzo drażliwą i trudną (zwłaszcza w
licznych klasach) do rozwiązania. Jest przecież
niemożliwością, by nauczyciel mógł poprawić
wszystkie ćwiczenia wszystkich uczniów. Przy-
toczone poniżej wskazówki nie mogą wyczer-
pać tego zagadnienia, ale conajmniej pobudzić
do zastanowienia, co i jak robić należy.

Przed wszystkim należy skontrolować, czy
każdy uczeń odrobił zadaną lekcję. Nauczyciel
poleca otworzyć zeszyty i przechodząc między
ławkami przekonywuje się, czy każdy uczeń
wykonał swą pracę. Przy tej sposobności pod-
cyfrowuje ołówkiem poszczególne wzgl. wy-
brane ćwiczenia i zwraca uwagę na formę zew-
nętrzną wypracowań. Zauważone przy sposob-

ności tu i ówdzie błędy poruszy następnie przy omawianiu pracy. Omawianie prac następuje bezpośrednio po dokonaniu przeglądu wypracowań i przekonaniu się czy wszyscy i czy porządnie (forma zewnętrzna!) napisali. O ile praca jest jednolita jak np.: ćwiczenia z koniugacji, czy użycie czasów, osób lub inne ćwiczenie gramatyczne — omawianie nie następuje trudności i zapisuje się poprawne wypracowanie na tablicy a uczniowie czynią odpowiednie adnotacje w zeszytach.

Sprawa komplikuje się jednak wówczas, gdy mamy do czynienia z pracami indywidualnymi. W tych wypadkach polecamy odczytać pracę raz dobru, to znowu słabszemu uczniowi. Klasa słucha uważnie i albo natychmiast, albo też przy końcu poprawia popełnione błędy. Błędy te omawiamy w ten sposób, że uczniowie układają w poprawnej formie analogiczne zdania, które można niekiedy zapisać na tablicy — jako wzór. Nauczyciel znajdując typowe lub często powtarzające się błędy uczniów wysuwa je, pytając np. „kto używał *Beaucoup*, *peu*, *moins* lub *chaque*, *chacun*, *tout*, *tous*, *subjonctif*, *part. prés.* i *part. passé* itd. Uczniowie czytają wówczas cicho swoje wypracowania i poprawiają doraźnie zauważone błędy. Nauczyciel przechodzi wówczas między ławkami i śledzi, co i jak uczniowie poprawiają. Uczniowie wszystkich błędów prawdopodobnie nie poprawią, zwrócą jednak uwagę na najważniejsze usterki i co najważniejsze — poprawią je od razu — na gorąco.

Innym razem nauczyciel zaraz po przeczytaniu wypracowań zwróci uwagę na ujęcie tematu, na plan i styl. Uczniowie odczytują cicho swoje wypracowania i wpisują do zeszytu uwagi jak np: *Mon plan était mauvais*, *je n'ai pas assez écrit pour développer le sujet*. *Le sujet est mal compris*. *Je me suis répété plusieurs fois* itp. Naturalnie musi to odbywać się z początku pod ścisłą kontrolą nauczyciela, który pisze na tablicy nawet często powtarzające się zwroty, aby się uczniowie z nimi zaznajomili.

Ponadto zabiera nauczyciel po każdej lekcji 3 do 5-ciu zeszytów coraz to innych uczniów i poprawia je w pokoju nauczycielskim lub bezpośrednio z zainteresowanymi uczniami. Świeżo popełnione i doraźnie poprawione błędy utrwalają lepiej właściwą formę w pamięci ucznia.

Przynajmniej raz na miesiąc zabiera nau-

czyciel wszystkie zeszyty do domu, poprawia ostatnią pracę i omawia błędy w klasie, uczniowie zaś piszą wówczas korektum. Przy tej sposobności przegląda nauczyciel cały zeszyt i pisze swoje uwagi, jak: *Le cahier est mal tenu*. *Il faut numéroter les devoirs*. *N'oubliez pas la date*. *Ecrivez plus lisiblement*.

Zeszyt pracy ucznia jest nie tylko zbiorem przerobionego przezeń materiału, lecz także miernikiem jego pracowitości, osiągnięć poczucia ładu i piękna — co więcej — sprawdzianem jego charakteru. Jest on wreszcie żywym dowodem współpracy klasy i nauczyciela.

Prof. Alfred Ehrman

Kierownik Ogniska Metod. j. franc.

*

TEATR SZKOLNY

przy Państw. Gimnazjum Męskim im. A. Mickiewicza w Grodnie w roku szk. 1937/38 *).

Praca teatru szkolnego przy Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Grodnie w roku szkolnym 1937/38 skłania do retrospektywnego spojrzenia na dotychczasową działalność tego teatru. Młodzież bowiem dawała artystycznie wykończone obrazy, tym ciekawsze, że ilustrowały jej pracę szkolną i dostarczały prawdziwie kulturalnych rozrywek.

Pierwsze przedstawienie urządzono z okazji rocznicy odzyskania Niepodległości. Na program uroczystości p. t. „Polska w drodze ku Niepodległości“ składały się cztery obrazy ujęte w jedną, myślowo wiążącą się całość. Każdy punkt programu poprzedzała krótka zapowiedź narradora, która naświetlała ideowo poszczególne obrazy, a zarazem nawiązując do obrazu poprzedniego łączyła go z następnym: inscenizacja ostatniego rozdziału z „Anhellego“ przedstawiała jeszcze okres niewoli, okres „nocy narodowej“.

Po śmierci Anhellego, który dążył do wyzwolenia drogą ofiary i cierpienia, zjawia się Ry-

*) Od Redakcji. W artykule niniejszym podany jest jeden ze sposobów rozwiązywania zagadnienia teatru szkolnego — trudnego z punktu widzenia wychowawczego i artystycznego. Byłoby pożądanym, aby i inne zakłady na łamach Dz. Urz. poinformowały Czytelników o podejmowanych przez siebie na tym odcinku próbach.

cerz-Wyzwoliciel, człowiek czynu. Drugim więc obrazem były odpowiednio wybrane wyjątki z „Wyzwolenia“ Wyspiańskiego, a mianowicie z aktu II-go rozmowa Konrada z niektórymi maskami „Co mam czynić, o radości, że ty mnie się o to pytasz“, dalej „Chcę, żeby w letni dzień“, a wreszcie modlitwa Konrada, podczas której zwolna odsłaniał się na tylnym tle przez epi-diaskop wyświetlony obraz Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

Następna zapowiedź nawiązywała do słów Konrada: trzeba było „Tyle sił w narodzie, tyle mnogo ludzi“ razem zebrać do zbrojnego czynu. Ten poryw zbrojny malować miał inscenizowany wiersz pt. „Kulig“ Słowackiego.

Na pierwszym planie w saniach malowanych z parą pędzących rumaków siedziała zrazu trójka inicjatorów „zabawy“. Na drugim planie zbudowano drugą scenkę z małą kurtyną. Białe malowane filary oznaczały dworek szlachecki. Za każdym przyjazdem do dworku odsłaniała się po podniesieniu kurtyнки inna scenka (wg tekstu Słowackiego). Przyjazd kończył się zabieraniem do sań coraz to nowych przybyszów.

Wiersz wygłoszony był chóralnie z podziałem na głosy, pewne znów partie wygłoszono solo.

Ostatni wreszcie obraz przedstawiał po stronie zbrojnym — wizję Zmartwychwstania. Do wyrażenia tej myśli posłużyła inscenizacja fragmentu z „Przedświtu“ Krasieńskiego (od słów: „my zabitej matki dzieci“ do „w akordowe graj pioruny, Graj im „Jeszcze Polska nie zginęła“!). Na hasło rzucone ze sceny, a kończące akademię, odśpiewali wszyscy wraz z widownią Hymn Narodowy.

Scena w tym obrazie z początku oświetlona niezbyt jasno, zajaśniała pełnym światłem podczas wizji Zmartwychwstania, a na scenie na tle tylnym jak w poprzednich obrazach, tak teraz odsłaniano zwolna w chwili wizji rzeźbiście oświetlonego Orła Polskiego.

W inscenizacji tego fragmentu wzięli udział przedstawiciele wszystkich klas, tekst podzielono na chóry, a przewodnikiem chóru był Dział z lirą, niby Słowan-śpiewak narodowy prowadzony przez pacholę. W obsadzie ról kierowano się tym, ażeby fragmenty grane przez uczniów

łączyły się tematowo z materiałem nauczania w danej klasie.

Drugie przedstawienie urządzone w sali Teatru Miejskiego było szkolną uroczystością ku czci patrona gimnazjum Adama Mickiewicza. Program tego wieczoru przynosił inscenizację materiału opracowywanego w szkole: Młodzież sporządziła własnoręcznie dwa scenariusze filmowe ballad Mickiewicza („Pani Twardowskiej“ i „To lubię“), to znaczy zilustrowała wszystkie sceny obu ballad za pomocą własnych rysunków: następnie rozdzieliła między siebie poszczególne role osób występujących w balladzie: podczas wyświetlania wygłosili uczniowie swoje role stwarzając w ten sposób jakby własny film dźwiękowy.

Przy stoliku na scenie siedział uczeń ucha-rakteryzowany na Mickiewicza i pisząc przy gasnącej świecy wygłaszał balladę „Do przyjaciół“, przedstawiając poetę w chwili tworzenia. Gdy świeca zgasła, na ekranie wyświetlono obrazy ballady „To lubię“, a za sceną wygłoszono rozmowę toczącą się między poetą a zjawą.

Filmy wyświetlone przez aparat szkolny budziły ciekawość swym pomysłem.

Oryginalna była również inscenizacja czytanki pt. „15 prawideł“ filomaty Jeżowskiego. Oto na scenie w ławkach szkolnych siedzieli uczniowie jak podczas lekcji. Obraz zapoczątkował krótki wykład o Mickiewiczu profesora siedzącego przed katedrą. Następnie wywołany przez niego uczeń odczytał 15 prawideł, które miały zapalić młodzież. Objawem tego zapału były pieśni filareckie odśpiewane na zakończenie przez uczniów na scenie. W ten sposób za-inscenizowana była prawdziwa lekcja szkolna.

Trzecia uroczystość poświęcona była 75-jej rocznicy powstania styczniowego. Zaproponowano, aby młodzież w tym dniu złożyła hołd autentycznemu powstańcowi z roku 1863. Zgromadzona po nauce szkolnej przed jego domem odśpiewała pieśni patriotyczne przy wtórze orkiestry. Wieczorem podczas akademii jeden z uczniów złożył sprawozdanie kolegom z przebiegu uroczystości porannej, po czym nastąpiło wyświetlanie obrazów i bohaterów z dziejów powstania.

Następny wieczór odbył się znowu w sali Teatru Miejskiego. Przedstawienie to odbyło się

pod hasłem Obrony Państwa. Na program tej imprezy złożyły się również ciekawe inscenizacje czytanek szkolnych.

Inscenizacje te przedstawiały szczególnie wartość dlatego, że dawały plastyczny obraz pracy szkolnej i ożywiały materiał omawiany podczas lekcyj. Zainteresowanie wzbudziła inscenizacja czytanki „Bunt“ z klasy I-ej z powodu przekształcenia obrazu epicznego na dialog sceniczny. Uczniowie grali dokładnie według tekstu czytanki; wykonywali więc ruchy osób przez tekst podane, zachowywali wiernie słowa występujących postaci, a jeśli ich brakło, wówczas przemieniali tekst epiczny autora na kwestie aktorów. Duże wrażenie wywarła również w ten sposób inscenizowana czytankka „Soit“ z klasy 3-ej (fragment z „Popiołów“ St. Żeromskiego). Na program tego wieczoru złożyło się w dalszym ciągu wystawienie I. obrazu „Nocy listopadowej“ St. Wyspiańskiego. Uczniowie wystąpili w mundurkach P. W.

Ujmująco wypadł wreszcie występ dwóch malców walczących w obronie Lwowa. Oto w jedną całość ujęto fragment z powieści A. Schroedera „Orleńta“ pt. „Bracia“ i wiersz J. Kasprowicza „Czuwaj“. We fragmencie tym mali bohaterowie wybierają się potajemnie, by wziąć udział w obronie Lwowa. Powstaje między nimi sprzeczka o pierwszeństwo w walce i prawo do żołnierskiej czapki. Godzą się wreszcie na to, że starszy będzie walczył, a młodszy wtajemniczony w jego bohaterską eskapadę będzie się nim zdala opiekował. Po chwili wśród strażaków starszy pada ranny, a młodszy biegnie z pomocą i wśród kanonady wygłasza z bolesną rozpaczą wiersz Kasprowicza „Czuwaj“. Na tym kończyła się akademія.

Ostatnią uroczystością urządzoną w ubiegłym roku szkolnym była akademія żałobna w rocznicę śmierci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Ustanowiono zwyczaj, który odtąd ma być co roku przestrzegany w Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Grodnie. A mianowicie: po Mszy świętej cała młodzież zgromadzona klasami staje na baczność przed sztandarem szkolnym. Drużynowy przechodzi ze sztandarem przed każdą klasą. Na czoło klasy występuje jej przedstawiciel i składa w jej imieniu przed sztandarem ślubowanie. Następnie odbyła się uroczysta akademія.

Na jej program złożyło się odegranie wizerunku ks. Piotra z III-ej części „Dziadów“ i deklamacja wiersza „Na sprowadzenie prochów Napoleona“ J. Słowackiego. Następnie wyświetlono przez aparat szkolny film przedstawiający pogrzeb Marszałka w Krakowie z ilustracją muzyczną powtórnie odegranego marsza żałobnego Chopina. Wyświetleniu tego filmu towarzyszyła deklamacja wiersza ze „Śpiewów historycznych“ Niemcewicza pt. „Pogrzeb ks. Józefa Poniatowskiego“. Nadto urządzono w Gimnazjum wystawę pism, obrazów i fotografii ilustrujących życie Marszałka Piłsudskiego.

Metoda pracy polegała na tym, że uczniom zostawiano podczas prób dużą swobodę w wypowiedzianiu swoich uwag na temat własnej gry i ich kolegów. Po odegraniu danego fragmentu odbywała się dyskusja nad tym, co należałoby dodać, a czego uniknąć. Trzeba było dbać o to, ażeby w następnej próbie nie powtórzyły się już te same błędy. Pomysły uczniów miały być ich własne, dążeniem zaś nauczyciela było możliwie najmniej narzucać swoje zdanie, a jedynie kierować pracą młodzieży. Osiągnięto w ten sposób pomyślne rezultaty. Uczniów cechował zapał i staranność w przygotowywaniu każdej imprezy. Sprawiało to, że każdorazowy występ nie trącił amatorskim szablonem, lecz tak wykonawcom, jak i widzom przynosił miłe zadowolenie ze spędzonego wieczoru.

Na obchód 20 rocznicy odzyskania Niepodległości przygotowuje się z uczniami klasy IV-ej inscenizację „Ech leśnych“ St. Żeromskiego.

Dr Teodor Akrzyński.

*

**RATUJMY ZDROWIE MŁODEGO POKOLE-
NIA I WALCZMY Z CIEMNOTĄ PRZEZ BU-
DOWANIE ODPOWIEDNICH SZKÓŁ !**

KRONIKA.

Szkolnictwo powszechne.

Po zjeździe delegatów T-wa P. B. P. S. P., w dniu 18.IX. br., odbyła się w Kuratorium pod przewodnictwem Pana Kuratora M. B. Godeckiego kilkugodzinna konferencja Inspektorów Szkolnych, na której omówiono najpilniejsze sprawy związane z organizacją nowego roku szkolnego, oraz przedyskutowano i ustalono zasady organizowanej przez Kuratorium wspólnie z Komitetem Okręgowym T-wa P. B. P. S. P. akcji zaopatrywania publicznych szkół powszechnych w pomoce naukowe.

Plan pracy.

Wydział opracował na rok szk. 1938/39 nast. plan pracy:

I. Dział organizacyjny:

1) Na podstawie sprawozdań z organizacji szkół (zestawienia powiatowe) i porównania ich z projektami organizacji i ze stanem faktycznym dalsza poprawa sieci szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem momentu wznowienia obronności kraju. Wynikające z tego opracowania materiały, dotyczące uruchomienia nowych szkół, podniesienia stopnia organizacyjnego szkół i utworzenia szkół zbiorczych przesłane zostaną do inspektoratów szkolnych celem szczegółowego opracowania na miejscu i uwzględnienia w projekcie organizacji szkół na rok 1939/40.

2) Na podstawie przedstawionych przez inspektoraty szkolne materiałów Wydział opracuje w listopadzie w porozumieniu z Zarządem Komitetu Okręgowego T-wa P. B. P. S. P. plan subsydiowania budowy, biorąc za podstawę wykończenie w pierwszym rzędzie budynków najdawniej rozpoczętych (przed 8—10 laty), następnie wykończenie i rozbudowę szkół budowanych w sezonie 1938 roku i wreszcie budynki nowe. W województwie wileńskim nacisk położony będzie na ostateczne wykończenie szkół Marszałka Józefa Piłsudskiego. Wydział doloży starań, by szkoły Marszałka Józefa Piłsudskiego w województwie nowogródzkim były wykończone przynajmniej na 2 tygodnie przed rozpoczęciem roku szkolnego. Pod koniec roku szkolnego Wydział poczyni przygotowania do akcji poświęcenia 100 szkół Marszałka Józefa Piłsudskiego w Nowogródczyźnie. (Ścisłe porozumienie z Urzędem Wojewódzkim w Nowogródku).

3) Bursy przy szkołach zbiorczych (istniejące i nowo powstające) będą otoczone opieką przez inspektorów szkolnych i Kuratorium. Stypendia państwowe i, o ile możliwości, samorządowe będą przydzielane najzdolniejszej a niezamożnej młodzieży w bursach. Zamierza się do akcji wciągnąć czynnik społeczny i organizacje społeczno-oświatowe, zwłaszcza Polską Macierz Szkolną i Związek Osadników.

4) Szkoły prywatne. W związku z tym, że w roku 1938/39 prawie wcale nie przyjmowano na etat państwowy prywatnych szkół powszechnych, ustalili się na

podstawie zestawień powiatowych z organizacji szkół i posiadanych materiałów szkoły prywatne, które będą miały otrzymać etat w r. 1939/40. Przy ustalaniu kolejności tych szkół weźmie się pod uwagę wszystkie kryteria, obowiązujące przy konstruowaniu sieci szkolnej. Do końca lutego 1939 r. zebrane zostaną materiały i na ich podstawie ustalone nowe punkty, do których skieruje się na rok 1939/40 P. M. S., ewentualnie inne organizacje z uruchomieniem szkół prywatnych.

5) Zorganizowanie akcji zaopatrywania szkół w pomoce naukowe. We wrześniu opracowuje się ogólny zarys akcji i przedstawi się go na odprawie inspektorów szkolnych. W październiku przedstawi się plan zaopatrywania szkół w przeciągu kilku najbliższych lat Zarządowi Kom. Okr. T-wa P. B. P. S. P. w Wilnie wraz z projektem realizowania tego planu od strony finansowej i technicznej. W dziedzinie tej przewiduje się stałą współpracę Kuratorium z Zarządem Komitetu Okręgowego Towarzystwa.

W porozumieniu z Wojewódzkimi Komitetami Pomocy Dzieciom Kuratorium przystąpi we wrześniu i październiku do zaopatrywania biednej dziatwy w podręczniki szkolne w sposób centralny.

Dział pedagogiczny.

1) Dalsze kształcenie nauczycieli. Powszechną w Okręgu formę zbiorowego kształcenia się nauczycieli, konferencje rejonowe, Wydział starać się będzie uaktywnić przez poprawę organizacji pracy na tych konferencjach, (praca całych zespołów konferencyjnych, a nie wybranych referentów, główne nasilenie pracy w czasie między jedną a drugą konferencją, a nie tylko w czasie trwania konferencji) oraz przez wpływ na tematykę prac. Sprawa zostanie przedyskutowana na jesiennej konferencji inspektorów i omówiona z nauczycielstwem podczas konferencji organizacyjnych. Wzmocze się udział inspektorów i wizytatorów w pracach konferencyj.

Inspektorowie Szkolni i Kuratorium zwróci baczniejszą uwagę na wybór kandydatów do dalszych studiów (W. K. N., Instytuty, itp.). Zbadane zostanie i poddane rewizji spożytkowanie nauczycieli z większymi niż normalnie kwalifikacjami zawodowymi.

2) Przeprowadzenie zagadnienia obronności wstępującego w programach nauczania poszczególnych przedmiotów i w planie wychowawczym szkół. Sprawa zostanie zreferowana i omówiona na konferencji inspektorów, wejdzie w plan konferencyj rejonowych i rad pedagogicznych. W szczególności uwzględnione w roku bieżącym będą programy nauczania języka polskiego, historii i geografii.

3) Specjalnej obserwacji poddane będą punkty wędrownego nauczania, a na podstawie zebranych doświadczeń przedstawione Ministerstwu wnioski w tej sprawie.

4) W roku bieżącym w szerszym zakresie roztoczona będzie przez Kuratorium opieka dydaktyczna i materialna nad szkołami specjalnymi. Dział tej pracy obejmie jeden z wizytatorów szkół.

5) Do końca maja Wydział opracuje projekt programu nauki jęz. litewskiego i przedstawi go Ministerstwu.

6) Wydział będzie współpracował przy opracowaniu czytanki litewskiej na IV kl., czytanki białoruskiej na IV kl. i nowego wydania podręcznika do nauki jęz. białoruskiego na kl. II.

7) Okręgowy instruktor matematyki i okręgowa instruktorka zajęć praktycznych przepracują w terenie najczęściej występujące trudności w realizowaniu programu wspomnianych przedmiotów. Zarządzenia z tego zakresu będą omawiane w części nieurzędowej Dziennika Urzędowego Kuratorium.

8) Przygotowanie na podstawie doświadczeń w czasie wizytacji projektu kursów i konferencji w czasie wakacyj. Termin opracowania projektu w marcu.

*

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Plan pracy.

Wydział opracował plan pracy na b. rok. szkolny. W zakresie spraw organizacyjnych nie wysunięto nowych — dążyć się będzie do pogłębienia dotychczas przepracowywanych, przede wszystkim zagadnienia burs i internatów, prowadzonych prawie we wszystkich ośrodkach, gdzie istnieją gimnazja. Wobec tego jednak, że w bursach mieszka nieliczny na ogół odsetek uczniów zamiejscowych, dążyć się będzie do objęcia przez nie jak największej ilości młodzieży mieszkającej na nieodpowiednich stancjach. Ze względu na trudności finansowe burs Kuratorium będzie starać się o wzmocnienie ich podstaw finansowych, nadto o dobór wychowawców, umożliwiając im zwiedzanie dobrze prowadzonych internatów, czy to przy gimnazjach, czy też liceach pedagogicznych.

Na odcinku nauczania Wydział zwracać będzie uwagę w gimnazjum na osiąganie ustalonych programem wyników celem zdobycia przez młodzież trwałych wiadomości materialnych jako istotnego warunku wydajnej pracy w liceum, zaś przy realizacji programu licealnego czuwać będzie — pozostawiając tak, jak dotąd, nauczycielowi swobodę — by nie było przerostów i niewłaściwości. Na konferencjach metodycznych, jako dalszy ciąg zeszłorocznej pracy, omawiane będą partie programu, które treściowo łączą się z przysposobieniem wojskowym.

W zakresie zaopatrywania bibliotek szkolnych wydział przewiduje obowiązkowe kupno przez wszystkie zakłady kompletów lektury z języka polskiego dla II-ej klasy licealnej — na każdy zakład po 250 zł — oraz skompletowanie przyrządów fizycznych dla II-ej klasy liceów matematyczno-fizycznych — na każdy zakład po 1000 zł.

Jako częściowo nową Wydział wysuwa do przepracowania przez wszystkie zakłady sprawę wywiadówek.

W zakresie wychowania Wydział podkreśla konieczność dalszego przepracowywania przez wszystkie zakłady zagadnienia klasy jako grupy społecznej, harmonizowania przez opiekuna poczynają nauczycieli uczących w danej klasie, urabianie karności młodzieży oraz kultury towarzyskiej, wytwarzanie w szkole atmosfery rzetelnej pracy przez wzmoczoną egzekutywę i akcentowanie osiągania wyników, nadto planowe prowadzenie pracy w organizacjach młodzieżowych. Celem pracy wychowawczej jest urabianie dyscypliny społecznej i dyscypliny pracy jako najistotniejszych elementów przygotowywania młodzieży do obrony kraju.

Z form pracy Wydział przewiduje poza konferencjami, organizowanymi przez ogniska w listopadzie i kwietniu, kurs motoryzacyjny i ogrodniczy dla nauczycieli z terenu, zaś dla nauczycieli w Wilnie kursy z chemii i geografii. Międzyszkolne Komisje Porozumiewawcze w Grodnie, Wołkowysku, Baranowiczach, Lidzie, Slonimie i Wilnie przepracują: Egzamininy wstępne do klasy I, Wywiadówki, Audycje muzyczne, Dojeżdżanie młodzieży, Zachowanie się młodzieży, Obchody i uroczystości. M. K. P. w Grodnie zajmie się nadto sprawą Teatru szkolnego. Konferencję dyrektorów projektuje się na początek drugiego półroczia.

Podczas wizytacji przewiduje się omawianie w 1-ym półroczu: organizacji pracy zwłaszcza w klasach licealnych, rozkładu materiału, egzekutywy oraz zagadnień aktualnych dla danego zakładu — np. czytelnictwo, hospitacje dyrektora itp., a w drugim półroczu, badanie: wyników pracy, klasyfikacji w I-szym półroczu oraz konfrontowanie zamierzeń (planów pracy) z wynikami.

*

Szkolnictwo zawodowe.

W b. roku szk. zostały zreorganizowane zgodnie z nowym ustrojem szkolnictwa zawodowego te szkoły, które nie były przekształcone w latach ubiegłych. Uruchomiono w nich klasy pierwsze według nowego ustroju — pozostałe klasy dawnych szkół podlegać będą stopniowej likwidacji.

Przekształcono następujące szkoły:
Państwowe.

1. Wydział drogowy Państwowej Szkoły Technicznej im. Marszałka J. Piłsudskiego w Wilnie na Państwowe Liceum Drogowe;

2. Państwową Szkołę Ogrodniczą na Państwowe Gimnazjum Ogrodnicze;

3. Państwową Szkołę Rolniczo-Leśną w Żyrowicach na Państwowe Gimnazjum Rolnicze i Państwowe Liceum Leśne;

4. Państwową Szkołę Rzemiosł Budowlanych w Wilnie na Państwowe Szkoły Murarską i Ciesielską.

Prywatne — Przemysłowe.

1. Prywatną Szkołę Drogową P. M. S. w Baranowiczach na Prywatne Gimnazjum Drogowe;
2. Szkołę Rzemiosł P. M. S. w Grodnie na Prywatne 3-letnie Gimnazjum Mechaniczne;
3. Prywatną Męską Techniczną Szkołę Żydowską w Wilnie na Prywatne Liceum Mechaniczne z żyd. jęz. nauczania;
4. Szkołę Odzieżową im. Promienistych w Wilnie na Prywatną Szkołę Krawiecką;
5. Prywatną Szkołę Rzemieślniczo-Przemysłową T-wa Salezjańskiego w Wilnie na Prywatną Szkołę Stolarską;
6. Trzyletnią Szkołę Zawodową Męską T-wa Pomoć Pracy w Wilnie na Prywatną Szkołę Stolarską;
7. Prywatną Męską Żydowską Szkołę Rzemieślniczo-Przemysłową w Grodnie na Prywatne Szkoły Mechaniczną i Stolarską.

Prywatne — Handlowe.

1. Prywatną Koedukacyjną Szkołę Handlową Stowarzyszenia „Jabne” w Wołkowysku na Prywatne Gimnazjum Kupieckie Żydowskiego Stowarzyszenia „Jabne”.

Zorganizowano nowe szkoły:

1. Prywatną Szkołę Stolarską firmy Przemysł Drzewny Braci Konopackich w Mostach, pow. wołkowyski;
2. Prywatną Szkołę Krawiecko-Bielizniarską Z. P. O. K. w Lidzie;
3. Prywatne 3-letnie Gimnazjum Krawieckie Zw. Pracy Obyw. Kobiet w Baranowiczach;
4. Prywatną Szkołę Przystosowania Kupieckiego I-go stopnia Stowarzyszenia Kupców Polskich w Grodnie.

W stadium organizacji są następujące szkoły:

1. Państwowa Szkoła Przystosowania Rolniczego w Dowspudzie, pow. augustowski;
2. Państwowa Szkoła Przystosowania Rolniczego w Borunach, pow. oszmiański;
3. Publiczna Szkoła Doksztalająca Zawodowa w Brasławiu;
4. Prywatna Szkoła Przystosowania Kupieckiego I-go stopnia Mieczysława Rybarskiego w Słonimie.

Budownictwo Szkół Zawodowych.

W b. r. prowadzone są następujące budowy:

1. Budynek dla Państwowej Żeńskiej Szkoły Przystosowania Rolniczego w Antowilu;
2. Dalsza rozbudowa gmachu Państwowej Szkoły Technicznej im. Marszałka J. Piłsudskiego w Wilnie;

3. Przebudowa istniejących budynków w Dowspudzie dla przystosowania ich do potrzeb organizującej się tam Szkoły Rolniczej;

4. Wybudowano skrzydło gmachu Prywatnych Gimnazjów Kupieckiego i Drogowego P. M. S. w Baranowiczach, uzyskując w ten sposób 6 nowych sal klasowych. Ta ostatnia budowla została wykonana w ciągu feryj letnich z subsydiów uzyskanych od Polskiej Macierzy Szkolnej, Funduszu Pracy i Kuratorium O.S. Wil. Roboty budowlane prowadzili w znacznej mierze w charakterze robotników uczniowie Prywatnej Szkoły Drogowej w Baranowiczach.

W październiku rozpoczęła się nauka na Kursach Wędrownych Rolniczych w nast. miejscowościach:

Męskie Państwowe w Zubielewiczach, poczta Lachowicze — kierown. Witold Stankiewicz;

Męskie Samorządowe w pow. wołkowyskim w Rożkach, poczta Świsłocz — kierown. Jan Goutiére;

Żeńskie Państwowe w Jeziornicy, pow. słonimskie — poczta Jeziornica, kierown. Julia Kwaśniewska;

Żeńskie Państwowe w Wołcy, poczta Wołca, pow. nowogródzkiego — kierown. Maria Nagórkówna;

Żeńskie Państwowe w pow. nieświeskim w Wielkiej Lipie, poczta Snów — zast. kierown. Kazimiera Berezowska;

Żeńskie Państwowe w pow. wołkowyskim w Trusicach, poczta Izabelin — kierown. Stanisława Szkwarowska;

Żeńskie w pow. brasławskim w Zamoszu, poczta Zamosze — kierown. Bazalaszówna;

Żeńskie w pow. oszmiańskim w Cudzieniskach, poczta Szumsk — kierown. Maria Drozdowska;

Żeńskie w pow. dziśnieńskim w Parafianowie — kierown. Marta Sidorówna.

*

Oświata pozaszkolna.

Z akcji kształcenia przedpoborowych w roku szk. 1937/38.

Akcja kształcenia przedpoborowych jako jedna z ważniejszych prac społeczno-oświatowych w zakresie wzmocnienia obronności Państwa, zapoczątkowana została na terenie naszego Okręgu w roku 1936/37.

W wyniku tej akcji w roku szk. 1937/38 zorganizowano 1506 kursów dla przedpoborowych, na które uczęszczało 29.352 słuchaczy, w tej liczbie 18011 przedpoborowych.

Pracę na kursach prowadziło 2403 nauczycieli szkół powszechnych, dając w sumie 131.154 godzin pracy.

Nauczycielstwo pracy tej podjęło się z pobudek czysto obywatelskich, nie licząc na korzyści materialne. Udzielone później przez Władze Szkolne skromne zapomogi nie pomniejszają w niczym charakteru społecznego pracy nauczyciela na kursie, a jedynie stanowią dowód uznania dla włożonego w tę pracę wysiłku.

Praca na kursach polegała nie tylko na nauczaniu poszczególnych przedmiotów, ale także i na współdziałaniu w zakresie wychowania słuchacza na świadomego obywatela, czynnie ustosunkowanego do zagadnień społecznych i państwowych.

*

*

Harcerstwo.

Odprawa Harcerek w Wilnie. W dn. 9 i 10 października r. b. w Wilnie odbyła się odprawa drużynowych Harcerskiej Chorągwi Wileńskiej. Tematem odprawy było omówienie zagadnień związanych z pracą w okresie jesiennym i zimowym.

Odprawa Harcerek w Białymstoku. Komenda Chorągwi Harcerek w Białymstoku zorganizowała w dn. 15 i 16 października r. b. odprawę instruktoerek i drużynowych. Program odprawy obejmował następujące sprawy: programy roczne drużyn, gromad, kręgów, hufców i komendy chorągwi, ustalenie wytycznych w związku ze służbą chorągwi i świętem chorągwanym.

Komenda chorągwi projektuje zorganizowanie w roku 1939 — poświęcenie własnego sztandaru Chorągwi i zlotu Harcerek.

*

Turystyka szkolna.

Wycieczka nauczycielska do Warszawy.

Komisja Wycieczkowa K. O. S. Wil. razem z Wojewódzkim Oddziałem Kongresu Dziecka w Wilnie zorganizowała w dn. 15 i 16 października r. b. wycieczkę do Warszawy. W wycieczce wzięło udział 135 nauczycieli z następujących powiatów: Wilno—miasto i powiat, szczuczyński, oszmiański, augustowski, wołyński, suwalski, grodzieński i wilejski.

Uczestnicy wycieczki zwiedzili: Pierwszą Krajową Wystawę „Dziecko w Polsce“, instytucje opiekujące się dziećmi: przedszkole, szkołę, gimnazjum, świetlicę, warsztaty, bibliotekę i teatr dziecienny — prowadzone przez Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci na Żoliborzu; Muzeum Narodowe, Muzeum Wojska i Zamek oraz byli w Teatrze Letnim na przedstawieniu popołudniowym.

*

ZAPISUJMY SIĘ NA CZŁONKÓW

TOWARZYSTWA POPIERANIA BUDOWY PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH!

KOMUNIKATY NIEURZĘDOWE.

Komplety biblioteczne dla szkół powsz. I-go stopnia.

Z funduszu na pomoce naukowe zakupiono i rozesłano w październiku b. r. do szkół I-go stopnia 200 kompletów bibliotecznych, zawierających następujące książki:

Lektura uzupełniająca dla szkół I-go stopnia.

(cena książki wraz z oprawą).

1. Molnar — Chłopcy z placu broni .	2.90
2. Morcinek — Ludzie są dobrzy.	3.90
3. „ — Łysek z pokładu Idy	—90
4. Ossendowski — Życie i przygody małej	2.90
5. Porazińska — Wesoła gromada	3.40
6. Przyborowski — Bitwa pod Raszynem	3.50
7. Sienkiewicz — W pustyni i w puszczy	3.40
8. Składkowski — Meldunki u Komendanta	1.40
9. Szelburg — Ogród króla Marcina	2.60
10. Żabińska — Jak białowieskie rysice	1.40
11. Anczyc — Przypadki Robinsona Kruzoe	4.40
12. Beecher — Chata wuja Toma	2.40
13. Berthet — Młodzież w pięciu częściach świata	1.60
14. Boguszevska — Czerwone węże	1.30
15. Dąbrowska — Marcin Kozera	1.60
16. Grotowska — Mechanik Jur	1.30
17. Januszevska — Z góry na Mazury	2.—
18. Konarski — Musi być	3.60
19. Konopnicka — Dym	—75
20. „ — O krasnoludkach i sierotce Marysi	3.90
21. Lepecki — Od Sybiru do Belwederu	1.50
22. Makuszyński — Skrzydlaty chłopiec	6.—
23. Meissner — Szkoła orląt	4.40
24. „ — Żwirko i Wigura	1.20
25. Montgomery — Ania z zielonego wzgórza	4.80
26. Orzeszkowa — A. B. C.	1.—
27. Ossendowski — Mocni ludzie	3.60
28. „ — W krainie niedźwiedzi	1.40
29. Ostrowska — Bohaterski Miś	2.—
30. Pawłowicz — Franek na szerokim świecie	3.60
31. Piłsudski — Ułina Mała	1.90
32. Prus — Antek	—90
33. Sienkiewicz — Pójdźmy za nim	1.15

34. Sieroszewski — Wśród lodów	1.60
35. Składkowski — Gdzie widziałem Komendanta	1.40
36. Svenson — Czólnem przez morze	1.90
37. Zaleska — Wesele zięby	1.90
38. Szelburg — Tajemnica Czeremoszu	1.40

Z tego samego funduszu zakupiono i rozdano w październiku następujące pomoce naukowe:

do obwodu wileńsko-trockiego — 50 map świata fiz. Romera, 70 map Polski fiz. Romera;

do obwodu wołyńskiego — 20 map świata fiz. Romera, 12 map Polski;

do obwodu lidzkiego — 33 mapy świata fiz. Romera, 30 map Polski;

do obwodu augustowskiego — 10 map świata fiz. Romera;

do obwodu wołkowyskiego — 50 map świata fiz. Romera, 25 map Polski.

*

Wycieczka nauczycielska w dniach od 2 do 10 stycznia 1939 r. do Krakowa, Krynicy i Zakopanego.

Komisja Wycieczkowa Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego organizuje w dniach od 2 do 10 stycznia 1939 roku wycieczkę nauczycielską do Krakowa, Krynicy i Zakopanego.

Wyjazd z Wilna nastąpi w poniedziałek dnia 2.I.1939 r. o godz. 8.30. Zbiórka uczestników na dworcu w poczekalni II-giej klasy o godz. 8-ej. Przyjazd do Warszawy na Dworzec Wileński o godz. 16.50. Wyjazd z Warszawy z Dworca Wsch. pociągiem pośpiesznym o godz. 17.55, a przyjazd do Krakowa o godz. 23 min. 30.

3 i 4 stycznia zwiedzanie Krakowa;

4 stycznia w godz. 18 m. 15 do 0.08 — przejazd Kraków—Krynica;

5 i 6 stycznia — zwiedzanie Krynicy;

6 stycznia godz. 15.10—23.35 — przejazd Krynica — Zakopane;

7 i 8 stycznia—zwiedzanie Zakopanego;

8 stycznia godz. 12.53 — 22.33 — prze-

jazd pociągiem pośpiesznym Zakopane — Kraków — Warszawa.

Nocleg w Warszawie.

9 stycznia godz. 9.20 wyjazd z Warszawy pociągiem pośpiesznym, przyjazd do Wilna o godz. 15 min. 57, gdzie nastąpi rozwiązanie wycieczki.

Koszt wycieczki:

a) przejazdy kolejowe III-cią klasą ze zniżką 66%	35 zł
b) opłata za noclegi	10 zł
c) opłata za zwiedzanie	5 zł
d) opłata organizacyjna	5 zł

Razem 55 zł

Prócz tego uczestnicy opłacają koszty dojazdu do Wilna ze zwykłą zniżką nauczycielską i wyżywienia podczas wycieczki. Osoby, które mieszkają w miejscowościach na linii Wilno—Warszawa, mogą dołączyć się w drodze. Opłata od wszystkich jednakowa.

Osoby, które chcą brać udział w wycieczce, powinny wpłacić w terminie do 20.XI. b.r. część opłaty w wysokości 10 zł (dziesięć zł) za pośrednictwem P. K. O. na Nr 700.002 na rzecz Komisji Wycieczkowej K. O. S. zaznaczając cel wpłaty i dokładny adres osoby, zgłaszającej się na wycieczkę. Osobnych zgłoszeń przysyłać nie należy. Dalsza opłata w kwocie 20 zł (dwadzieścia zł) także za pośrednictwem P. K. O. musi być skuteczniejsza do 10.XII.38 r., a pozostałe pieniądze w wysokości 25 zł (dwadzieścia pięć) w pierwszym dniu wycieczki.

W wycieczce mogą brać udział tylko nauczyciele. W wypadku nie wzięcia udziału w wycieczce wpłacone pieniądze nie podlegają w żadnym wypadku zwrotowi.

*

ZAPISZ SIĘ NA CZŁONKA
T-WA P. B. P. S. P.

Wycieczki do zaolzańskiej części województwa śląskiego.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego pismem z dn. 15.X.38 r. W-I-59/54/38 powiadamia, że organizowanie wycieczek nauczycielskich i młodzieży szkolnej na zaolzańską część województwa śląskiego w obecnym czasie jest niewskazane, ponieważ, wobec skierowania wszystkich sił i starań na prace organizacyjne, ani Urząd tutejszy, ani władze miejscowe nie mogłyby okazać uczestnikom ta-

kich wycieczek żadnej pomocy i opieki. W szczególności uczestnicy wycieczek nie mogliby uzyskać odpowiednich noclegów, zezwoleń na zwiedzanie obiektów przemysłowych, oświatowych, a nawet mieliby trudności z wyżywieniem.

Równocześnie Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego komunikuje, że nie omieszka podać do wiadomości terminu, począwszy od którego będzie można bez przeszkód organizować wycieczki na Śląsk Zaolzański.

*

Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie

C Z Y N N E P R Z E Z C A Ł Y R O K .

Schronisko wyposażone jest w łóżka z materacami i pościelą.

Opłaty za noclegi następujące: dorośli za dobę = 1 zł,

młodzież szkolna = 50 gr.

Zgłoszenia należy kierować:

Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie,
ul. Królewska, Ogród po-Bernardyński, b. lokal Klubu Szlacheckiego, tel. 19-92

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA

PRZY

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego

w Wilnie

UL. KRÓLEWSKA 9-1

O T W A R T A J E S T C O D Z I E N N I E

(prócz świąt uroczystych i pierwszego powszedniego dnia każdego miesiąca) od II-ej do 13-ej i od 17-ej do 20-ej w niedziele od II-ej do 13-ej.

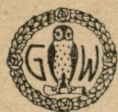
Biblioteka posiada około 32000 tomów dzieł ze wszystkich dziedzin wiedzy, specjalnie z zakresu pedagogiki. O świeżo nabytych książkach Biblioteka zawiadamia za pośrednictwem Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Abonament miesięczny wynosi 1 zł. Ucząca się młodzież korzysta ze znacznych zniżek.

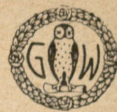
Czytelnia posiada 170 czasopism pedagogicznych i innych w języku polskim i obcych.

Nauczycielom zamiejscowym Biblioteka wysyła książki pocztą po uzyskaniu gwarancji od Dyrekcji, Kierownictwa Szkoły lub Inspektoratu Szkolnego. Koszta przesyłki opłaca wypożyczający tylko przy zwrocie książek.

Zamiejscowi Czytelnicy korzystają z 50% zniżki od opłaty pocztowej. W tym celu należy wypełnić następujące warunki: na paczce prócz dokładnego adresu Biblioteki, imienia i nazwiska oraz adresu nadawcy — napisać „Książki” i „zwykła”. Na adresie zaś pomocniczym blankietu przekazowego w rubryce p. t. zawartość paczki — napisać „książki”, a w rubryce następnej p.t. rodzaj opakowania — „zwykła”. Na odwrotnej stronie blankietu w rubryce p. t. zarządzenia nadawcy — napisać imię, nazwisko i adres nadawcy. (Dziennik Taryf z dnia 23.XII 1936, Nr 16 Zarządzenie Min. Pocz. i Tel. z dnia 17.XII 1936 r. § I. p. 1936-4).

KSIĘGARNIE I SKŁADY NUT

FIRMY

GEBETHNER I WOLFF

Warszawa

Krak. Przedmieście 15
tel. 604.12, 698.31

Sienkiewicza 9
tel. 634.72, 634.73

Kraków

Rynek Główny 23
tel. 103.77

Łódź

Piotrkowska 105
tel. 101.80

Poznań

27 Grudnia 10
tel. 14-33

Wilno

Mickiewicza 16a
tel. 624

Zakopane

Krupówki
tel. 14.09

POSIADAJĄ STAŁE NA SKŁADZIE W WIELKIM WYBORZE:

Wszelkie podręczniki szkolne
Lekturę uzupełniającą

KSIAŻKI PEDAGOGICZNE — oraz ze wszystkich
innych dziedzin wiedzy w języku polskim — an-
gielskim — francuskim — niemieckim — włoskim
i rosyjskim

MAPY — ATLASY — GLOBUSY
ŚWIADECTWA I DRUKI SZKOLNE

Wydawnictwa nutowe krajowe i zagraniczne

Przyjmują prenumeratę na dzienniki i czasopisma
ze wszystkich dziedzin i we wszystkich językach

Posiadają katalogi i dokładną bibliografię
wydawnictw polskich i zagranicznych —
udzielają informacji — oraz załatwiają
wszelkie zlecenia z zakresu księgarstwa

Zamówienia zamiejscowe wykonywują szybko
i z największą dokładnością

Katalogi i prospekty oraz miesięczne biu-
letyny nowości na żądanie bezpłatnie

ROK ZAŁOŻENIA 1857

AKWIZYTORÓW NIE WYSYLAJĄ

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł, kwartalnie 1 zł 50 gr. Cena numeru pojedynczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. nr 703004.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona zł 80, 1/2 str.—zł 45, 1/4 str.—zł 25, 1/8 str.—zł 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.

Fot. J. Bułhak

N A R O C Z